

Vapaa

Ajatteliija

Yhden- vertainen KOULU

uskaltaako opettaja
OLLA USKOMATTA?

taistelu koulusta on
TAISTELU TULEVASTA

eristetty **USKONNOTON**

PÄÄKIRJOITUS

Tavoitteita vuodelle 2014.....s.3

Petri Karisma

YHDENVERTAINEN KOULU

Taistelu koulusta on taistelu tulevasta.....s.4

Suvi Auvinen

Eristetty uskonnoton s.6

Sofia Nykänen

Tähdellistä luettavaa –
arvioitava peruskoulun uskonnonkirja .....s. 8

Jouni Vilkan tekstin pohjalta toimittanut Suvi Auvinen

Musta lammas.....s.11

Sara Kaitera

Traditio vai rationaalisuus? s.12

Aapo Hirvonen

Uskaltaako opettaja olla uskomatta?.....s.14

Marianna Lindström

USKOMATON MAAILMA

Verorahoja homofobiaan s.15

Jo kolmannes USA:n
opiskelijoista uskonnottomia s.15

YHDENVERTAINEN KOULU

Virsisasta käännytystyöhön s.16

Kari Hännikäinen

USKOMATON MAAILMA

Jumalaton partio, vihdoinkin s.18

YHDENVERTAINEN KOULU

Tunnustuksettoman koulun peruskirja.....s.19

Käännös Lasse Pylkki

Yhdenvertainen Suomi –
Vapaa-ajattelijoiden kansalaisaloite s.20

Jouni Vilka

VAPAASTI AJATeltu

Synti ja pahuus.....s.22

Ossi Kaivola

ATEISTIN ARKEA JA JUHLAA

Uskonnoton on kulttuuriton.....s.24

Heta Saxell

ARVOSTELUT

Käsikirja ihmisoikeustyöhön s.25

Esa Ylikoski

HALLITTU AJATUS – LIITTOHALLITUS TIEDOTTAA

Valtakunnassa kaikki hyvin –
kannatettavia kannanottoja s.26

80-vuotishistoriikin teko käynnistyy –
tule mukaan! s.28

Esa Ylikoski

Toimintasuunnitelma 2014 .....s.29

PÄÄSIHTTEERIN PALSTA

Uskontojen ja
vakaumusten yhteisymmärrys s.30

SANOTTUA

"En näe täällä
mitään jumalaa."

Juri Gagarin

(1934–1968)

venäläinen kosmonautti

Tavoitteita VUODELLE 2014

Vapaa-ajattelijat suuntaavat vuonna 2014 katseensa valtakunnallisen tason vaikuttamiseen.
Luvassa on toimintaa kaikille jäsenille ja erilaisilla tavoilla – tule mukaan!

Petri Karisma

Vuosi 2014 tulee olemaan kaikkien aikojen toiminnan vuosi vapaa-ajatteliijoille. Luvassa on niin kansalaisaloitetta ja sitä tukevaa mainoskampanjaa kuin myös liittokokousta ja syksyllä alkavaa systemaattista strategiatyöskentelyä.

Suomen kansalaisilla on perustuslaissa turvattu oikeus tehdä eduskunnalle aloite lain säätämiseksi. Liiton kansalaisaloitteen nimenä on Yhdenvertaisia katsomuksesta riippumatta. Sen kampanjasivusto löytyy netistä osoitteesta <http://yhdenvertainen-suomi.fi/>. Tämän valtiollisen tason vaikuttamiskeinon käyttäminen edellyttää, että aloitetta kannattaa vähintään viisikymmentätuhatta äänioikeutettua Suomen kansalaista kuuden kuukauden kuluessa. Kansalaisaloite tulee kuitenkin nähdä laajempaan kampanjaan kuin pelkkänä kansalaisaloitteena. Se antaa hyvän syyn olla entistä enemmän esillä julkisuudessa. Lisäksi kansalaisaloitteen aikana on tarkoitus järjestää mainoskampanja ja tiedottaa kaikesta mahdollisesta.

Liittokokous järjestetään Tampereella 14.-15.6.2014 hotellissa Rosendahlissa. Normaalien henkilövalintojen lisäksi liittokokouksessa käsitellään ja hyväksytään liiton uudet säännöt. Olemme puhuneet viime aikoina paljon tunnustuksettomuudesta. On ollut hiukan epäselvää, miten tunnustuksettomuus tulee näkymään vapaa-ajattelijoiden käytännössä ja miten se hyväksytään viralliseksi linjaksi. Oli ajatuksena, että tunnustuksettomuudesta tulisi tehdä samanlainen ohjelma, kuin aikaisemmin oli kulttuuri-ohjelma. Ohjelmien ongelmana on niiden jäykkyys ja hankalat hyväksymisprosessit. Pitkää ohjelmaa on vaikea kirjoittaa aikaa kestä-

vään muotoon, eikä pelkistä periaatteista ole oikein ohjelmaksi.

Tunnustuksettomuus on päätetty nostaa periaatetasolla sääntöihin. Tämä menettely antaa vapaammat kädet ajatuksen jatkokehittelyyn. Tunnustuksettomuus tarkoittaa lyhyesti seuraavia asioita:

- Suomen valtion tulee kohdella kaikkia uskontoja ja katsomuksia yhdenvertaisesti.
- Valtio on uskontojen ja katsomusten suhteen oltava neutraali ja puolueeton.
- Uskonto ja katsomus ovat yksityisiä, kuten esimerkiksi puoluekanta tai seksuaalinen suuntautuminen.
- Uskonnon ja katsomuksen vapaus on yksi kansalaisten perusvapauksista. Uskonnonvapaus ei kuitenkaan saa polkea muita vapauksia ja oikeuksia.

Tunnustuksettomuuden nostaminen sääntöihin ei sinällään muuta Vapaa-ajattelijain liiton päämääriä. Päämäärinä ovat edelleen mm. valtionkirkkojärjestelmän purkaminen, kirkollisveron poistaminen verotuksesta ja uskonnonopetuksen lopettaminen kouluista. Tunnustuksettomuuden tehtävänä on tarjota parempia työkaluja tavoitteiden edistämiseen, kuin mitä vanha "kirkko irti valtiosta" -slogan tarjosi. Tunnustuksettomuudesta ja sen osa-alueista tullaan tekemään laajempia julkaisuja ja esitteitä, jotka selventävät tarkemmin tunnustuksettomuuden ajatusta.

Vapaa-ajattelijain liiton strateginen suunnittelu on ollut varsin huonoissa kantimissa. Liitossa pitkän tähtäimen suunnittelua on ajanut liittokokoukselle laadittu kolmivuotissuunnitelma. Kolmivuotissuunnitelmaa ei varsinaisesti voi sanoa strategiaksi, eikä sitä varmaankaan ole sellaiseksi tarkoitettu.

Toimiva ja kunnollinen strategia-prosessi vaatii taakseen mm. tutkittua tietoa siitä, miten olemme onnistuneet ja miten meidät nähdään. Näin pystymme paremmin näkemään, mihin suuntaan meidän pitäisi mennä. Tietenkin meidän tulee sisäisesti pohtia, mitkä ovat vahvuutemme ja heikkoutemme.

Samoin tulee selvittää mahdollisuudet ja mahdolliset uhat. Näitä kaikkia analysoimalla pystymme paremmin näkemään, mihin meidän on hyvä mennä. Kun painotamme oikeita toimintamutia ja oikeita asioita, on toimintamme tehokkaampaa. Strategiatyöhön tullaan ottamaan mukaan kaikki vapaa-ajattelijat ja vapaa-ajattelusta kiinnostuneet tavalla tai toisella.

Taistelu koulusta on TAISTELU TULEVASTA

Kenelle koulu kuuluu? Miksi vapaa-ajattelijat jaksavat vouhottaa koulun uskonnonopetuksesta ja suvivirsistä vuosi toisensa perään?

Suvi Auvinen

Pink Floyd julkaisi vuonna 1979 albuminsa *The Wall*. Albumin yksi kuuluisimmista kappaleista on "Another brick in the wall", jossa joukko opettajiensa kiusaamia ja alistamia koululaisia nousee vastarintaan ja murskaa koulunsa rakenteet. Murros koulussa on jatkuvaa. Niin sen tulee olla, sillä itse kukin meistä on viettänyt koulun penkillä lukemattomia tunteja lapsuudessaan ja nuoruudessaan. Nykyään lapsemme suljetaan peruskouluun yhdeksäksi vuodeksi, ja tämä on vasta alkusoittoa.

On oleellista kiinnittää huomiota siihen, mitä ja miten koulussa opetetaan. Koulun ensisijainen tehtävä on kouluttaa lapsistamme uusia tiiliä yhteiskunnan tiilimuuriin. Tasapaksuja, vakaita kappaleita, joilla on samat tiedot ja taidot. Koulu muokkaa tulevaisuuden kansalaisista halutunlaisia, koulu muokkaa meidän kaikkien tulevaisuuttamme.

Yhteiskunta kuitenkin muuttuu nopeammin kuin koulu. Maailmastamme on tullut monivärisempi, moniäänisempi ja monikerroksisempi kuin mihin koululaitos lapsia ja nuoria valmista. Samojen tietojen ja taitojen puske-

minen kaikille ei palvele enää tarkoitustaan samoin kuin 1950-luvulla.

Me vapaa-ajattelijat olemme tietenkin erityisen kiinnostuneita koulussa toteutuvasta uskonnon- ja katsomuksen-vapaudesta. Äkkiseltään voisi kuvitella 2010-luvun Suomen kouluissa asian olevan hyvällä mallilla. Toisin kuitenkin on.

Uskonnolliset aamunavaukset, oppilaiden rukoiluttaminen, kirkossakäynnit, uskonnonopetus ja virret osana koulujen yhteisiä juhlia eivät edistä katsomusten tasa-arvoa. Uskonnon harjoittaminen ei kuulu kunnan eikä koulun tehtäviin. Se jääköön perheiden ja uskontokuntien huoleksi. Vapaa-ajattelijoiden agendana on rakentaa koulu, jossa toteutuvat ihmisoikeudet ja tasa-arvo kaikilla eri rintamalla.

Millainen olisi reilu koulu, jossa oppilaat saisivat edustaa kaikkia ideologioita ja vakaumuksia ilman pelkoa syrjinnästä? Millainen olisi 2010-luvun koulu, jossa oppilaat ovat yksilöitä, eivät vain yksi tasapaksu tiili lisää? Millaista yhteiskuntaa me rakennamme nykyisen koulun kautta? Tässä lehdessä kuulemme kokemuksia tämän hetken kouluista oppilailta ja opettajilta sekä vapaa-ajattelijoiden näkökulmia aiheeseen.

Ajankohtaista lainsäädännössä - NÄIHIN MEIDÄN TULEE VAIKUTTA

Lainsäädännössä ja säädösten valmistelussa voidaan vaikuttaa konkreettisella tasolla koulujen arkeen. Nyt on menossa useita muutoshankkeita: työn alla on kuntalaki, varhaiskasvatustilaki, lukion tuntijako, lukion ja peruskoulun opetussuunnitelmat ja yhdenvertaisuuslaki. Mihin vapaa-ajattelijoiden pitäisi yrittää vaikuttaa ja miten?

Esa Ylikoski

- Liitto on antanut lukion tuntijaon perusteista ennakoivan kannanoton. Siinä vaaditaan elämäntiedon vapautta valittavuutta vaihtoehtona uskonnolle, mikäli uskonto oppiaineena säilyy. Liitto vaatii myös filosofian pakollisten kurssien lisäämistä.
- Ajankohtaista on myös jo käynnissä oleva opetussuunnitelmatyö. Liitto antoi syksyllä kannanottonsa esiopetuksen opetussuunnitelman luonnokseen. Kommentoitavaksi ovat vuonna 2014 tulossa oppiainekohtaiset osuudet.
- Liiton edustajaa kuultiin myös uskontojen opetussuunnitelmatyöryhmässä. Mielestämme uskonnottomuutta kulttuurisena ja katsomuksellisenä suuntauksena tulee käsitellä aiempaa laajemmin kaikissa katsomusaineissa. Myös ihmisoikeuskasvatusta tulee laajentaa ja sen yhteydessä käsitellä asianmukaisesti myös vapautta uskonnoista (pakkouskonto).
- Peruskoulun opetussuunnitelmatyö jatkuu kunnissa ensi vuonna ja vuonna 2015. Liiton jäsenyhdistysten ja muidenkin kansalaisjärjestöjen on paikallaan osallistua keskusteluun
- Tammikuussa on ajankohtaista informoida uusien ekaluokkalaisten vanhempia elämäntiedon tiedosta (ET) vaihtoehtona uskonnonopetukselle. ET on Suomessa vakaakäytössä, koska esim. ennakkotietoa aineesta ei ole riittävästi kuntien lähettämässä "Tervetuloa kouluun" -oppaissa.

Yhdenvertainen
KOUULU

Eristetty USKONNOTON

Pienet aamuhartaudet ja rukoilu koulussa, ketä ne muka haittaavat? Kouvolan Yhteiskoulun lukion ensimmäisen vuoden opiskelija nosti julkiseen keskusteluun uskonnottomien epäoikeudenmukaisen kohtelun omalla esimerkillään. Seuraavassa Nykänen kertoo kokemuksistaan näennäisen tunnustuksettomasta koulusta ja niistä taisteluista, joihin uskonnoton voi joutua.

Sofia Nykänen

Olen Kouvolan Yhteiskoulun oppilas nyt neljättä vuotta. Koulu on aivan normaali kunnallinen koulu eikä edusta mitään maailmankatso- musta.

Koen tulevani syrjityksi koulussamme hartaiden ja vakaumusellisten päivänavausten takia. Koulussamme on keskiviikkoisin evankelis-luterilaisen seurakunnan järjestämä "päivänavaus", jossa on hyvin usein rukoilua sekä muuta hartauden harjoittamista. Päivänavaukset järjestetään kirkkoa edustavan henkilön toimesta.

Päivänavauksen aika. Ihmiset ympärilläni alkavat rukoilla. Olen pyytänyt mahdollisuutta olla osallistumatta näihin tilaisuuksiin useita kertoja, tuloksetta. Aamunavaukset kuuluvat joka puolelle koulua, paitsi koulun saliin. Kyseessä on uskonnon harjoittamistilaisuus, ei siis opetustilaisuus, vaikka minulle yritettiin niin väittää kysyessäni rehtorilta tästä kyseenalaisesta tavasta. Vähemmistöille – uskonnottomille tai muiden kuin kristinuskon jäsenille – ei ole silti järjestetty tilaa, jonne hartaukset eivät kuulu.

Keskustelin asiasta yhteiskoulun rehtorin kanssa keväällä 2012. Hän perusteli tilaisuuksia sanomalla "näitä on aina pidetty" ja "näin tehdään kaikissa muissakin Kouvolan kouluissa." Muita perusteluja en rehtorilta saanut. Perustelu on älytön. Tällä logikalla voitaisiin toimia väärin missä tahansa olosuhteissa. Rikosta ei oikeuta sen väittämisen perinteeksi.

Olen ymmärtänyt, että perustuslaki menee koululain "yläpuolelle". Olen tietoinen siitä, että Suomen perustuslaissa määritellään uskonnonvapaus. Koen, ettei oikeuteni olla harjoittamat-

ta uskontoa ole koulun toiminnan takia mahdollista. Koulu toki ilmoittaa, mikä päivänavaukset ovat seurakunnan järjestämiä. Vaihtoehtoja osallistumiselle ei kuitenkaan esitetä tai järjestetä, pyynnöistä huolimatta.

Kun otin asian puheeksi keväällä 2012 peruskoulun rehtorin kanssa, hän ehdotti, että menisin ulos koko koulusta. Se ei ole käytännössä mahdollista, sillä enhän edes tiedä, milloin kyseisen päivänavaus on päättynyt. Se olisi muutenkin kohtuutonta, sillä kyseessä on kuitenkin minun oikeuteni, ei varsinaisesti mikään "erityiskohtelu".

sia toimenpiteitä vähemmistöille. Hän ei kertonut, mihin lakipykälään perusteli vastauksensa, eikä näyttänyt kirjaa sen enempää. Sain käsityksen, ettei aiheesta haluttu keskustella kanssani.

Elokuussa 2013 keskustelin asiasta ensimmäistä kertaa lukion rehtorin kanssa. Keskustelussamme rehtori myönsi aamunavausten olevan täysin vakaumusellisia. Hän ei kuitenkaan ollut valmis ryhtymään minkäänlaisiin toimiin asian muuttamiseksi. Silloin rehtorin mukaan ainoa vaihtoehto muutokselle oli se, että menisin aamunavausten ajaksi ulos koulurakennuksesta.

Rikosta ei oikeuta sen väittäminen perinteeksi.

Kerran aiheesta keskustellessamme rehtori nosti lakikirjan esiin ja avasi sen jostakin kohdasta näyttämättä minulle. Hän totesi löytäneensä lakipykälän koululaista, jonka mukaan kyseiset päivänavaukset ovat sallittuja ilman, että koulun tarvitsisi tehdä minkäänlaisia

ta. Mainitsin, että ymmärtääkseni tämä ei ole sallittua, vaan aamunavausten ajaksi poistumiseen käytetyn tilan on oltava sisällä koulurakennuksessa. Silloin rehtori ehdotti, että minä voin mennä koulun liikuntasaliin päivänavausten ajaksi. Käytännössähän tämä

Ylen Suora Linja -ohjelmassa käsiteltiin 16.9. uskonnon harjoittamista kouluissa. Lähettyksessä esiintyi Sofia Nykänen, lukiolainen, joka kokee uskonnonharjoituksen koulussa loukkaavan hänen katsomusvapauttaan ja vakaumustaan. Vapaa-ajattelijain liitto haluaa kiittää Nykästä rohkeasta esiintymisestä ja kasvojen antamisesta koulujen pakollisesta uskonnonharjoituksesta kärsiville. Liitto on palkinnut Nykäsen 300 euron stipendillä kannustaakseen häntä ja kaikkia, niin oppilaita kuin opettajia, tuomaan jatkossakin julki koulujen ihmisoikeusrikkomukset.

yhden-
vertainen
KOULU

ei toimi, sillä sali on usein muussa käytössä, enkä tiedä milloin päivänavaukset loppuvat. Silloinhan koulu ei myöskään järjestä minulle vastaavaa tilaisuutta, joka on ymmärtääkseni koulun velvollisuus. Kaikki pystyisivät myös päättämään vakaumukseni. Muille, jotka eivät halua osallistua uskonnollisiin päivänavauksiin, ei silloin edes ilmoiteta tästä vaihtoehdosta.

Koulu ei myöskään ole valmis tiedottamaan muille oppilaille siitä, että nämä vakaumuselliset uskonnon harjoittamishetket eivät ole pakollisia. Ne eivät ole pakollisia edes tähän valtauskontoon kuuluville. Kysyin, onko aamunavausten oltava vakaumusellisia. Ei ole, kuului vastaus. Hän jatkoi toteamalla: "Minä en tästä koulusta mitään muiden uskontokuntien temmellyskenttää halua, missä sitten kalastellaan jäseniä niihin." Tosiasiassa tähänastiset aamunavaukset ovat olleet juuri tällaista jäsentenkalastelua – vaikkakin valtauskonnon puolesta. Keskustelustamme kävi ilmi rehtorin vastahakoisuus asioiden muuttamiseen.

Minulle ei tarjottu konkreettista ratkaisua uskonnonvapausoikeuteni käyttämiseksi. Rehtori totesi, että hänen täytyy antaa asian hautua. Mielestäni lain rikkomisen hautumaan laittaminen on hieman kummallista.

Lukuvuoden alussa keskustelin rehtorin kanssa jälleen kerran. Aivan aluksi hän sanoi odottavansa lukiolaisilta omatoimisuutta, ja että minun täytyisi hoitaa asia omatoimisesti. Toisin sanoen kukaan ei tekisi asialle mitään, eikä kukaan tulisi sanomaan minulle, milloin aamunavaus loppuu. Joutuisin silti olemaan yksin jossain, minne aamunavaus ei kuulu. Hän sanoi, ettei voi tehdä asialle mitään koulun ja seurakunnan "pitkäkestoisen sopimuksen" vuoksi. Tapaamisen-

Onko
sinulla jotain
salattavaa
vakaumus-
sessasi?"

samme hän sanoi minulla olevan kaksi vaihtoehtoa: Joko poistun luokasta tai otan omat kuulokkeet mukaan (tai lainaan koulun kuulokkeita) ja kuuntelen vaikka musiikkia. Jos tekisin kuten rehtori käski, joutuisin selittelemään toimintaani kaikille opettajille ja opiskelijoille erikseen. Minun ei lain mukaan tarvitse selittää sitä, eikä se käytännössä olisi mahdollistakaan.

Kerroin ymmärtäneeni, ettei sellaiseen asemaan saa joutua, jossa muut ihmiset voivat päätellä vakaumukseni. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen mukaan kenelläkään ei ole velvollisuutta tuoda julki uskonnollista vakaumustaan. Siihen rehtori tokaisi: "Onko sinulla sitten jotain salattavaa vakaumuksessasi?". Aikaisemmin hän oli myös kysynyt, mihin uskontokuntaan kuulun. Hän sanoi uskovansa muiden opiskelijoiden hyväksyvän minun vakaumukseni.

Tämän enempää emme ole rehtorin kanssa keskustelleet asiasta. Asiaan ei ole vielä tullut toivomaani muutosta. Päivänavauksia ei ollut keskiviikkoisin muutamaan viikkoon, mutta eräänä keskiviikkona oli jälleen uskonnollinen päivänavaus etukäteen ilmoittamatta. Niitä ei tosin ole ollut enää yhtä usein kuin ennen.

Tähtö-
luettavaaLUETTAVAA
- ARVIOITAVANA PERUSKOULUN USKONNONKIRJA

Yleviä aatteita ja hienoja lauseita. Peruskoulun uskonnon opetussuunnitelma vaikuttaa ensivilkaisulla suhteellisen kelpoiselta. Vastaavtko opetuksen käytäntö ja oppikirjojen sisältö kuitenkin opetussuunnitelman sisältöä? Mitä uskonnotunnilla lopulta opetetaan?

Jouni Vilkan tekstin pohjalta toimittanut
Suvi Auvinen

Kustannusyhtiö Otava tarjoaa uskonnonopetukseen Tähti -sarjan. Oppikirjoissa seikkaillevat Tähtimäen koulun oppilaat ja heidän perheensä. Muita henkilöitä ovat Tähtimäen kirkon työntekijät, joiden kautta tulevat tuntuiksi monet kirkkoon ja uskontoon liittyvät asiat.

Otava esittelee kirjaa verkkosivullaan seuraavasti: ”Elämänläheinen ja huumorintajuinen Tähti kertoo uskonnota lämpimästi. Sen avulla lapsi saa vahvat perustiedot ja -taidot sekä myönteisen kuvan uskonnosta.” Koska opetussuunnitelmassa (OPS) peruskoulun luokkia 1 - 5 käsitellään yhtenä kokonaisuutena, arvioidaan tässä tekstissä vastaavasti Tähti -sarjan osia 1 - 5.

Tässä kirjoituksessa on kolme osiota: ensimmäisessä arvioidaan OPSia ja sitä, kuinka hyvin kirjasarja sitä noudattaa; toisessa osassa syvennytään tarkemmin kirjasarjan sanomaan; ja kolmannessa esitetään joitain kokoavia kommentteja molemmista edellä mainituista.

Opetussuunnitelma ja Tähti 1-5

OPSin esittämiä tavoitteita kirjasarja pyrkii toteuttamaan vaihtelevasti. Suhteellisen hyvin se toteuttaa sitä tutustuttaessaan oppilaan Vanhan testamentin tarinoihin ja Uuteen testamenttiin. OPSissa nämä vaatimukset tosin esite-

tään hieman erikoisesti: ”Oppilas tutustuu Uuteen testamenttiin, Jeesuksen elämään ja opetuksiin sekä Vanhan testamentin keskeisiin kertomuksiin.” Outoa tässä on se, että Vanhan testamentin kohdalla puhutaan kertomuksista, mutta Uuden testamentin yhteydessä puhutaankin Jeesuksen elämästä ja opetuksista, jolloin syntyy se mielikuva, että jälkimmäinen on jotain muuta kuin kertomuksia – ehkä jopa, että Uudessa testamentissa kerrotaan yksinkertaisesti totuus Jeesuksen elämästä ja opetuksista.

OPSin vaatimusten mukaan oppilaan tulee uskonnonopetuksessa tutustua muihin kristillisiin kirkkoihin ja ympäröiviin uskonnollisiin ja ei-uskonnollisiin katsomuksiin. Näihin vaatimuksiin Tähti -sarja vastaa heikosti. Vasta kirjasarjan viidennessä osassa esitellään muita kristillisiä suuntauksia muutaman sivun verran, mutta osien 1 - 5 aikana koko kirjasarjassa esitellään muita uskontoja vain lyhyinä mainintoina, eikä uskonnottomista katsomuksista sanota mitään.

OPSin vaatimia ”oppilaiden kokeuksista ja elämäntilanteista nousevia elämään ja kuolemaan liittyviä asioita” käsitellään Tähti -sarjassa yksinomaan ev.lut.-kristillisestä näkökulmasta, jos kyseessä on siirtymäriitti: kaste, rippikoulu, häät, hautajaiset. Hyvistä tavoista, kiusaamisen vastustamisesta, tiedotusvälineistä, pelien ikärajoista, internetistä, yms. kerrotaan kuitenkin ilman uskonnollista painolastia, kuten kuuluukin.

Ikävä kyllä, OPSissa mainitaan ”ihmisen arvo erityisesti luomisen näkökulmasta”, sitoen turhaan ja ehkä haitallisestikin ihmisarvon luomiseen. Kir-

ja tietysti noudattaa OPSia tässä. ”Kultainen sääntö, rakkauden kaksoiskäskey ja kymmenen käskyä” käydään sarjassa läpi, kuten OPS vaatii.

Eri uskontoihin tutustutaan varsin vähän. Juutalaisuudesta on sarjan eri osissa muutama maininta, lähinnä liittyen pääsiäiseen. Vanhan testamentin yhteydessä kuitenkin vanhojen juutalaisten tarinoiden pitäisi tulla tutuiksi. Islamista, hindulaisuudesta, tai muista suurista uskonnoista ei näiden kirjojen perusteella saa vielä minkäänlaista käsitystä. Uskonnottomuutta ei edes mainita, vaikka uskontokuntiin kuulumat tomat muodostavatkin suurimman vähemmistöryhmän sekä Suomessa että maailmanlaajuisesti.

Huomioita Tähti -sarjan osista 1-5

Yksittäisissä kirjasarjan osissa on paljon eroavaisuuksia. Miltä kirjojen sisältö näyttää uskonnottoman lukijan vinkkelistä?

Tähti 1

Tämän oppikirjan aineisto voidaan ainakin joiltain osin tulkita neutraalisti, mutta se sisältää myös outoja kohtia. Esipuheessa kerrotaan kirjan laulujen olevan virsiä. Virret mainitaan OPSissa ”Luterilaisen kirkon elämän” osana. Virsien laulaminen on luokassa siis tutustumista ”omaan uskuntoon”, ei uskonnon harjoittamista, kuten kirkossa?

Koko oppikirjassa ei juurikaan puhuta muista uskonnoista, eikä ollenkaan uskonnottomista katsomuksista. Edes filosofian perinnettä ei mainita. Muista kulttuureista ylipäätään ei juurikaan puhuta. Kirjassa käsitellään aiheita ys-

tävyys, kaikkien ottaminen mukaan leikkeihin, kateus, anteeksi pyytäminen ja auttaminen ilman viittausta uskontoihin. Uskontoa ei siis tarvita ainakaan näiden eettisten asioiden opettamiseen.

Yhtäkkiä kirjassa mainitaan oma suojeluskeli. Opettajan kirjan mukaan teemassa käsitellään sitä, kuinka ”Jumala on lähettänyt enkeleitä maan päälle huolehtimaan ihmisistä”. Enkelit esitetään siis kristinuskon oppina tai totuutena, riippuen tulkintatavasta. Tarkoitus lienee vahvistaa lasten perusturvallisuuden tunnetta. Suojeluskeli on ehkä ajateltu lapselle helpommin ymmärrettäväksi kuin abstraktimpi Jumalan huolenpito. Voi silti kysyä, onko tällainen perusteltua tai hyväksyttävää.

Kirjassa myös käytetään fraaseja ”Jeesus nousi kuolleista” ja ”Jumala on luonut” ilmeisesti historiallisina väitteinä.

Tähti 2

Toinen oppikirja on edeltäjänsä kummallisempi. Heti kirjan alussa kerro-

taan lähetyskäskey ja opetetaan levittämään propagandaa. Opettajan oppaan mukaan ”lähetystyön kautta käsitellään suvaitsevaisuutta ja erilaisten kulttuurien kohtaamista”. Käännyttämispäykämys on kuitenkin huono lähtökohta ja asenne toisen kohtaamiselle.

Kirjassa opetetaan kristinuskon mukaisesti älytön oppi, että väärä ajatuskin on synti ja että synnit pitää tuntea. Hyvää propagandaa. Haitaksi ihmisten mielenterveydelle. Kirjassa myös kerrotaan jouluevankeliumi totena.

Opettajan oppaassa kerrotaan Raamatun syntyhistoriasta paremmin kuin oppilaan kirjassa, mutta heti perään väitetään, että Raamatun ”tekstit tukevat eettistä kasvua”, mitä voidaan pitää hyvin kyseenalaisena väitteenä. Esimerkiksi vedenpaisumus-kertomus muka opettaa, että ”Jumala haluaa pitää huolta ihmisistä”.

Opettajan opas myös väittää, että ”tieteellisen tutkimuksen avulla ei voida ottaa kantaa ihmeiden (sic) paikansapitävyyteen”. Kun tällaisia asioita opettaa lapsille, he hyväksyvät aikuisinakin uskontomyönteisen, poliittisesti korrektein status quo -tilanteen, jonka mukaan uskonnolliset kysymykset eivät ole ratkaistavissa, vaan ovat ”uskon asioita”.

yhden-
vertainen
KOULU

Tähti 3 ja 4

Näissä kirjoissa mainitaan muitakin maailmankatsomuksia. Kirjoissa myös kerrotaan, että kaikilla (uskonnoista yms. riippumatta) on lasten oikeudet. Lisäksi etiikkaa pohditaan ilman uskonnollista latausta: kirjoissa mainitaan muutama hyvä käsky/neuvo, jotka eivät ole tunnettuja raamatun ohjeina ("Älä levitä perättömiä huhuja", "älä eksy joukon mukana tekemään pahaa" ja "älä sorra muukalaista"). Hyvä niin.

Kirjoissa kuitenkin jätetään mainitsematta neutraalimmat ajanlaskun ilmaisut eaa. ja jaa. ja tarinat Jeesuksesta kerrotaan tosina. Neljännessä kirjassa myös kerrotaan ns. itämaan tietäjistä todellisina henkilöinä. "Koulun joulukirkko" käsitellään myös oletuksena, ikään kuin se olisi luonteva ja oikeuden (tai edes lain) mukainen tapahtuma. Tällä luodaan mielikuvaa siitä, että uskonto kuuluu yhteiskunnan julkisiin tiloihin, ikään kuin se olisi ongelmaton.

Tähti 5

Kirjasarjan viidennessä osassa asenteet tiukentuvat entisestään. Jo alussa asetetaan usko ja tieto rinnakkaisiksi, toisiaan tarvitseviksi näkökulmiksi maailmaan.

Kirjassa sanotaan, että "maailmankatsomuksen rakennusosat nousevat uskonnosta", huomioimatta uskonnotomia maailmankatsomuksia. Ylipäänsä uskonnottomuus sivuutetaan viittaamalla siihen vain epäsuorasti ("suurin osa maailman ihmisistä kuuluu johonkin uskontokuntaan", siis osa ei kuulu mihinkään uskontokuntaan, mutta tätä ei sanota). Silti suhteellisen pieniäkin uskonnollisia ryhmiä listataan. Olisi asiallista mainita uskontokuntiin kuulumattomien suuri osuus ihmisistä.

Asenteellisuus paistaa tekstistä. Kirjassa väitetään, että sellaiset lausahdukset kuin "onks' pakko" ja "mä en ainakaan" eivät ole "kaunista kielenkäyttöä ja hyviä käytöstapoja". Onko näin siksi, että ne ilmaisevat vastustusta ja koska lapsien (tai kristittyjen?) pitäisi olla vain kiltisti tottelevaisia alamaisia, jotka pitävät turpansa kiinni ja tekevät mitä käsketään? Tämä ei sovi yhteen sen

nykyisen kasvatustajatuksen kanssa, jonka mukaan koulussa pitäisi kasvat-
taa lapsista kriittisiä kansalaisia.

Samoin kirjassa esitetään kyseenalainen tulkinta kristillisestä avioliitosta, jossa kerrotaan mm., että avioliitto on miehen ja naisen välinen ja sen yhtenä tarkoituksena on "turvata elämän jatkuminen". Samassa yhteydessä on myös kyseenalainen, heteronormatiivinen kohta, jossa tavallaan opetetaan naisten ja miesten tehtäviä. Koko sivu pitäisi siis päivittää 2010-luvulle.

Yhteenveto

Etiikkaan johdattelevaa materiaalia opikirjassa on vähintään niin paljon kuin

OPS edellyttääkin. Se on myös kiitetävän suurelta osin uskontoneutraalia, mutta OPSin vaatimuksesta joissakin kohdin aivan turhaan vedotaan uskontoon (esim. Luominen ihmisarvon perustana).

Suomen evankelisluterilaisen kristinuskon valtavirrasta eroavia uskonnon muotoja, etenkin eri uskontoja esitellään liian vähän. Kaikkein törkeintä on, kuinka uskonnottomuus sivuutetaan jotakuinkin täysin – mutta syynä tähän lienee OPS, jossa uskonnottomuutta ei mainita ollenkaan. Lähes täysin pelkää "oman uskonnon" opetukseen keskittyminen ei tunnu hyvältä lähtökohdalta erilaisuuden hyväksymiselle ja muiden kulttuurien ymmärtämiselle.

Musta lammas

Yhden-vertainen KOULU

Vapaa-ajattelijain liitossa viestinnän harjoittelijana viikon viettänyt journalistikokelas kertoo kokemuksistaan ateistina kristillisessä Laajasalon opistossa Helsingissä.

Sara Kaitera

Lapsena meiltä kysyttiin: "Mitä haluatte tehdä isona?" Vastauksemme vaihtelivat rocktähteydestä supersankaruuteen. Käytimme hiusharjoja mikrofoneina ja sidoimme lakanoita selkiimme viitoiksi.

Kärsittyämme peruskoulun koettelemukset seurasi kysymys: "Mitä te haluatte oikeasti tehdä isona?" Meidän harteillemme vieritettiin taakka, tuo suuri päätös siitä, mitä tuleman pitää. Emme enää voineet vastata samoin kuin vuosia aiemmin. Meidän piti valita urapolkumme alku tuosta suuresta mahdollisuuksien merestä. Enää eivät kelvanneet hiusharjat tai viitat.

Unelmia kuuluu seurata, mutta joskus urapolun alku löytyy odottamattomista paikoista.

Lukuisten haastattelujen, pääsykokeiden ja stressaavien kuukausien jälkeen löysin itseni Laajasalon opiston juhlasalista. Olin ollut varsin tietoinen koulun niin sanotusta "kristillisyydestä". Tästä huolimatta ennen kuin tiesinkään istuin koulun aamunavauksessa, katse liimautuneena seinässä roikkuvaan tauluun Jeesuksesta. Siinä tuo parrakas hahmo istui polvillaan, kädet sievästi aseteltuna kivilohkareen päälle taivaan valon valaistessa hänen kasvojaan.

Kaikista ensimmäisistä koulupäivistä tämä oli pahin. Tunsin hikipisaroiden nousevan ohimolleni niellessäni tyhjää ilmaa. Mitä jos joku kysyisi minulta, mihin seurakuntaan kuulun? Saisinko osakseni myrkyllisiä katseita, jos kertoisin totuuden? Olenko pahempi ihminen, koska en ole vuosin uskonut kaiken tietävään ja hyvään Jumalaan?

Aamunavauksen jälkeen hortoilin korkokengissä alakerran luokkaamme. Päässäni vilisi lukuisia kierteleviä vastauksia mahdollisiin kysymyksiin. Yritin keksiä mahdollisimman neutraalia tapaa ilmaista uskonnottomuuteni. En kuitenkaan halunnut loukata kenenkään muun uskomuksia heti ensimmäisenä päivänä.

Istuttuamme alas opettajamme avasi suunsa. "En ole ikinä pystynyt katsomaan sitä juhlasalin Jeesus-aulua pokkana sen jälkeen, kun eräs toinen opettaja kysyi: 'Eiks toi Jeesus tossa näytä ihan siltä kuin se ois pelamassa lentopalloa?'"

Kuukausien jälkeen en ole vielä kuullut yhtäkään kysymystä uskonnostani. Vaikka kouluni vilisee suntioiksi opiskelevia ihmisiä ja tuo taulu roikkuu yhä juhlasalissa, en ole saanut yhtäkään myrkyllistä kommenttia tai katsetta. Näin sen kuuluisi ollakin; kaikilla on oikeus valita, mihin uskoa tai olla uskomatta, ilman että seurauksia pitäisi pelätä. Eikä vain koulussani vaan myös ulkomaailmassa.

Traditio vai RATIONAALISUUS?

Uskonnottomien syrjintä on Suomen kouluissa valitettava tosiasia. Mitä vaikuttamiskeinoja nuorella on tilanteessa? Koulun johdolle puhumisen lisäksi vaihtoehtoina ovat esimerkiksi nuorisoparlamentti ja mielipidekirjoitukset. Pääkaupunkiseudulla asuva 16-vuotias lukiolainen kirjoittaa yrityksistään vaikuttaa asiaan.

Aapo Hirvonen

Uskonnonharjoitus kouluissa on ongelmallista. Kansalaisilla on samaan aikaan sekä positiivinen että negatiivinen uskonnonvapaus: vapaus harjoittaa uskontoa, mutta myös vapaus olla osallistumatta uskonnonharjoitukseen. Tuo jälkimmäinen, negatiivinen uskonnonvapaus, ei kuitenkaan toteutunut viime vuonna järvenpääläisessä yläkoulussa, jossa opiskelin. Uskonnonharjoitusta kuului keskusradion välityksellä joka puolelle koulua kerran kuussa. Vaikka selitin tilanteen ongelmallisuuden koulun rehtorille, mitään muutosta ei tapahtunut. Asiasta sai huomauttaa mo-
neen kertaan - tuloksetta.

Mielipidekirjoitukseni asiasta paikallisessa sanomalehdessä aiheutti kiivasta keskustelua niin lehdissä kuin opettajainhuoneessakin. Vaikka seurakunnan järjestämät aamunavaukset eivät lopulta enää kaikuneetkaan käytäville, tilanne ei muuten muuttunut. Evankelis-luterilaiseen kirkkoon kuulumattomilla oli kyllä oikeus poistua seurakunnan aamunavauksen ajaksi oppitunnilta käytävälle, ryhmän ulkopuolelle. Sen sijaan kirkkoon kuuluvilla ei tuota oikeutta ollut. Jokaisen, joka

ei halunnut osallistua uskonnonharjoitukseen, täytyi täten paljastaa oma vakaumuksensa julkisesti. On selvää, että tämä loukkaa ihmisoikeuksia ja syrjii ihmisiä heidän katsomuksensa takia.

Järkyttävien asiassa on ongelman laajuus. Uskaltaisin väittää, että miltei jokaisessa peruskoulussa Helsingin ulkopuolella toistuu sama käytäntö. On käsittämätöntä, että näin toimitaan vuonna 2013 Suomessa – hyvinvointivaltiossa, jossa kaikkia tulisi kohdella yhdenvertaisina etnisestä taustasta, ihonväristä tai vakaumuksesta riippumatta.

Osallistuin viime syksynä Järvenpään nuorisoparlamentin vaaleihin, koska nuorisoparlamentin jäsenenä ajattelin kykeneväni viemään asiaa eteenpäin. Noin vuoden kokemuksen jälkeen olen huomannut, että asiat etenevät hitaasti – jos lainkaan. Nuorisoparlamentti käsittelee asiaa, mutta se jumiutui muutoseikkoihin.

Keskustellessani ongelmasta olen kuullut useita mielipiteitä. Monet näkevät uskonnonharjoituksen kouluissa tärkeänä perinteenä, ja tämän takia muutosta ei tule luultavasti lähiaikoina tapahtumaan. Ymmärrän perinteiden merkityksen, mutta rajansa kaikella. Jos ”perinne” rikkoo toisen ihmisen perusoikeuksia, olisi kenties aika muuttaa perinnettä, tai edes harjoittaa sitä niin, että kaikkien ei olisi pakko osallis-

Aapo Hirvonen haluaa vaikuttaa

tua. Kysynkin, pitäisikö päätöksenteon perustua traditioon vai rationaaliseen ajatteluun?

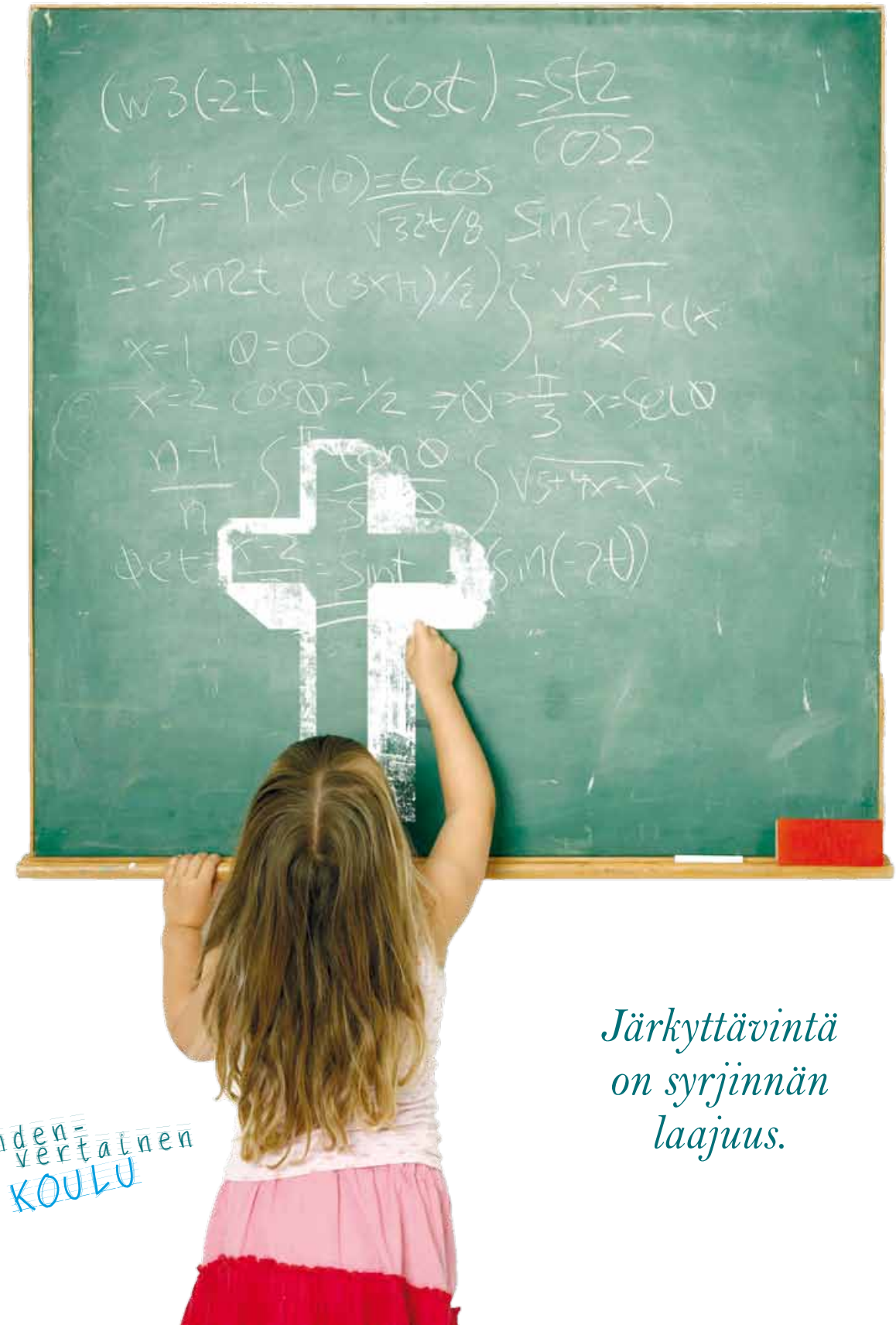
Mielestäni tähän ongelmaan olisi kuitenkin helppo ratkaisu: Uskonnot-
linen päivänavaus pidettäisiin välitun-
nilla jossain tilassa, minne vain haluk-
kaat menevät. Kaikilla olisi siis oikeus
harjoittaa uskontoaan julkisesti koulus-
sakin, kunhan ei synny tilannetta, jos-
sa jonkun on vasten tahtoaan osallis-
tuttava siihen tai paljastettava oma va-
kaumuksensa. Jos tällainen järjestely ei
jostakin syystä voisi toteutua, en näe
ongelmaan muuta ratkaisua kuin luo-
pua uskonnonharjoituksesta kouluissa
kokonaan.

Mikä on nuorisoparlamentti?

- Järvenpään nuorisoparlamentin tehtävänä on ajaa järvenpääläisten nuorten etuja sekä tuoda nuorison mielipiteitä päätöksentekijöiden tietoon. Nuoria innostetaan osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan.
- Parlamentti tekee aloitteita ja esityksiä kaupunginhallitukselle ja lautakunnille, antaa lausuntoja val-

misteilla olevista asioista ja nimeää keskuudestaan kaksi jäsentä kaupungin lautakuntiin sekä edustaji-
aan erilaisiin projekteihin ja työryhmiin. Parlamen-
tin puheenjohtajalla on oikeus osallistua kaupungin-
valtuuston kokouksiin.

- Nuorisoparlamentti (15 varsinaista ja 10 varajäsen-
tä) valitaan aina toimintakauden (2 vuotta) päät-
teessä. Äänestää saavat kaikki järvenpääläiset 13-
17-vuotiaat.

Yhden-
vertainen
KOULU

*Järkyttävintä
on syrjinnän
laajuus.*

Uskaltaako OPETTAJA olla uskomatta?

*Uskonnonvapaus koululaitoksessa ei koske vain oppilaita. Myös opettajilla on oikeus tunnustukseettomuuteen. Vaikka monet opettajat etenkin pienillä paikkakunnilla kokevat painostusta ja syrjintää, on suunta selvästi kohti avoimempaa aatemaailmaa. Luokanopettaja, yhteiskuntatieteiden maisteri **Lotte Heikkisen** kokemuksen mukaan uskonnoton opettaja ei ole mahdoton yhtälö kristilliseen kulttuuriperimään nojaavassa peruskoulussa.*

Marianna Lindström

- En ole itse koskaan kuulunut kirkkoon, enkä varsinaisesti tunnusta mitään uskontoa, kertoo maisteri Lotte Heikkisen.

- Varmasti valtakunnallisella tasolla ajateltuna on suuriakin eroja siinä, kuinka opettajan uskonnottomuus nähdään. Itse en kuitenkaan ole kokenut, että oma uskonnottomuuteni olisi ollut ongelma.

Heikkistä itseään ei häiritse kirkossa käydä, mutta poisjääminen aiheuttaisi luultavasti ihmetystä sekä kollegoiden että oppilaiden keskuudessa. Uskonnoton painostusta hän ei kuitenkaan ole kokenut.

- Opetan 4. luokkalaisia, ja heidän kanssaan olen kyllä käynyt kirkossa. Aiemmin opetin myös uskontoa toiselle luokalle. Kyse ei kuitenkaan ole ollut pakosta, vaan omasta valinnastani jättää uskontoa koskevat henkilökohtaiset näkemykset opettajan roolin ulkopuolelle, Heikkinen pohtii.

Uskonto on Heikkisen mukaan suuressa roolissa suomalaisessa peruskoulussa, onhan uskonnonopetuksen tuntimäärät määritelty asetuksella. Heikkinen kertoo, että opettajalla itsellään on kuitenkin pelivaraa sen suhteen, mitä opetuksessa painotetaan. Heikkisen omassa työyhteisössä uskonnon roolia osana opetusta ei oikeastaan kyseenalaisteta. Keskusteluja käydään kuitenkin siitä, millaisia yhteiskunnallisia valmiuksia oppilaille voi uskonnonopetuksen kautta antaa.

Nuoremmille lapsille kokemus uskonnosta tulee lähinnä tunneilla kerrottavien tarinoiden muodossa.

- Lapset tuntuvat pitävän siitä, että he Raamatun tarinoiden kautta voivat miettiä omia kokemuksiaan, Heikkinen summaa.

*Opettaja voi
päättää, mitä
uskonnon-
opetuksessa
painotetaan.*

- Vanhempien lasten kanssa käydään enemmän keskusteluja, ja he voivat kyseenalaistaa opetuksen, tai pyytää siirtoa ET-opetukseen. Jos vertaan omia kokemuksiani ala-asteen ajoilta nyky päivään, on uskonnon opetuksessa selvästi siirrytty hengellisistä opeista maltillisempaan suuntaan.

Suuvirsi-kalabaliikista huolimatta oppilaat Heikkisen koulussa kuulevat uskonnollisävytteisen aamunavauksen ja laulavat virsiä päättäjaisjuhlissa, jotka järjestetään paikallisessa kirkossa. Koulutekee muutakin yhteistyötä seurakunnan kanssa. Tästä seuraa, että usein uskonnotomatkin lapset osallistuvat uskonnollisiin tapahtumiin; pienessä koulussa on helppo vedota siihen, että ei-luterilaisia lapsia ei ole montaa, eikä heille siksi järjestetä vaihtoehtoisia ohjelmia tapahtumien ajaksi.

Toteutuuko tämän valossa uskonnollinen vapaus kouluissa niin kuin sen lain mukaan tulisi toteutua?

Heikkinen miettii vaihtoehtoja:

- Nähdäkseni sen konkreettinen toteutuminen vaatii paljon oma-aloitteisuutta ja aktiivisuutta erityisesti vanhemmilta, mutta myös oppilailta itseltään.

Heikkinen peräänkuuluttaa oppilaiden oikeuksista tiedottamista:

- Kaikki vanhemmat eivät tunne uskonnollisia oikeuksiaan. Esimerkiksi uskonnonopetusta koskien 12-vuotiaiden ja sitä vanhempien lasten mielipide on otettava huomioon. On kuitenkin eri asia, kuinka vakavasti lapsen mielipide loppujen lopuksi otetaan. Koulun tulisi myös informoida vanhempia hyvissä ajoin, mikäli koulun järjestämä tapahtuma on us-

Kuvaaja: Lawrence Chun-Yu Lai

konnollisävytteinen. Silloin vanhemmilla on mahdollisuus valita, millaisiin tapahtumiin heidän lapsensa osallistuu.

Lotte Heikkisen mielestä uskonto ei kirkkokäynneistä huolimatta näy kouluissa niinkään hengellisyyden kuin perinteiden muodossa. Suurin osa suomalaisista kun on tapauskohtaisia, jotka käyvät kirkossa pari, kolme kertaa vuodessa. Ääripäät eivät Heikkisen työpaikalla näy laisinkaan.

- Sellaista en ole kohdannut, että uskonnosta erityisemmin puhuttaisiin aineopin tuntien ulkopuolella, saati että sitä jonkin tahon aloitteesta tuputettaisiin lapsille tai henkilökunnalle, Heikkisen kiittelee.

- Tietysti opettajat ovat koulussa myös omina itsenään, ja sitä kautta maailmankatsomus voi heijastua henkilön käytökseen. En kuitenkaan näe sitä välttämättä vahingollisena; uskovainen ihminen voi olla näkemyksiltään myös erittäin humaani.

*Vanhemmat eivät tunne
oikeuksiaan!*

Heikkisen mielestä kaikkia miellyttävää ratkaisua uskonnon näkemyksen suhteen ei ole:

- En näe, että olisi sellaista tilannetta, jossa uskonto olisi läsnä kouluissa kompromissimaisesti. Kyseessä on joko tai -tilanne: joko uskonto on mukana koulun tapahtumissa, tai sitten sitä ei näy opituntien ulkopuolella ollenkaan.

Yksi tapa voisi olla myös opetuksen sisällön muuttaminen. Heikkisen visioi, että kouluissa voitaisiin opettaa pääsääntöisesti elämäntietoa, ja uskonnon opetusta haluavat saisivat sitä samalla tavalla kuin elämäntietoa tällä hetkellä opetetaan: tarvepohjaisissa pienryhmissä.

- Kyllä uskonnonopetus tässä muodossa hieman vanhanaikaiselta tuntuu, Heikkinen toteaa.

Ylen Suora Linja-ohjelma käsitteli syyskuussa opettajien kokemaa uskonnollista painostusta. Vaikka etenkin suuremmilla paikkakunnilla asiat voivat olla hyvin, saattavat pienemmillä paikkakunnilla opettajat joutua uskonnollisen vainon kohteiksi. Vaasalainen opettaja **Juha Tuomikoski** kertoi ohjelmassa kokemuksistaan. "Yhteiskunnassa meitä, joita uskonnon harjoittaminen rakenteellisesti osana julkista palvelua loukkaa ja ahdistaa, on paljon. Me olemme yleensä hiljaa, koska asian ottaminen esille aiheuttaisi meille vaikeuksia. Kiellettyäkin ei voi, eikä kertoa että tuntuu pahalta, koska siitä seuraa takuuvarmasti vaikeuksia."

Osia Tuomikosken haastattelusta voi katsoa edelleen Ylen sivuilla olevan artikkelin "Koulutyöntekijät: Pelkoa ja painostusta – uskonnon harjoittaminen kouluissa loukkaa perusoikeuksia" yhteydessä.

Verorahoja HOMOFOBIAAN

Ei ole yllätys, että kirkon piirissä on hyvin vanhanaikaisia näkemyksiä. Yllättävää kuitenkin on, että kirkko rahoittaa jatkuvasti avoimen homofobian ja naisvihamielisiä tahoja.

Vantaalaiset seurakunnan luottamushenkilöt Johanna Korhonen, Sari Roman-Lagerspetz ja Eve Rämö hämmästelevät summaa, joilla seurakunnat rahoittavat "asenteiltaan kyseenalaisten lähetysjärjestöjen toimintaa". He lähettivät asiasta mediatiedotteen, joka viittaa Kirkonkellarilehden tuoreen numeron artikkeleihin.

"Järjestöt, jotka eivät hyväksy naispappeutta ja/tai suhtautuvat kielteisesti homoseksuaalien parisuhteisiin, saivat viime vuonna toimintaansa liki seitsemän miljoonaa euroa kirkollisveroista koottuun määrärahoja", tiedotteessa todetaan.

Heidän mukaansa kirkkohallituksen toiminta on tänä vuonna vaikeuttanut jo entisestään sekavaa tilannetta. Kirkkohallitus solmi keväällä kaikkien seitsemän järjestön kanssa yhteistyösopimuksen.

"Tiedossamme ei ole, että Kansanlähetys, SLEY, SLEF, Sanansaattajat ja Kylväjä olisivat luopuneet syrjivästä linjauksestaan, vaikka ne lähetyssovimuksessa väittävät nyt noudattavansa kirkon syrjimättömiä linjauksia", Korhonen, Roman-Lagerspetz ja Rämö sanovat.

"Herää kysymys, haluaako Kirkkohallitus tietoisesti johtaa seurakuntia harhaan ja painaa kiistanalaiset kysymykset villaisella tai vain peittää ne näkyvistä", vantaalaiset luottamushenkilöt sanovat.

JO KOLMANNES USA:n opiskelijoista uskonnottomia!

Hartfordissa sijaitseva Trinity College on tehnyt valtakunnallisen kyselytutkimuksen yhdysvaltalaisen opiskelijoiden keskuudessa. Opiskelijoilta kysyttiin kysymyksiä liittyen uskontoon, arvoihin ja politiikkaan. Tutkimuksen mukaan yhdysvaltalaiset opiskelijat voidaan jakaa kolmeen miltei samankokoiseen ryhmään sen perusteella, mitä he ajattelevat uskosta:

kolmannes pitää itseään uskovaisina (32 %), kolmannes henkisinä (32 %) mutta eivät uskonnollisina, ja kolmannes sanoo olevansa maallistuneita (28 %).

Kyselytutkimuksen mukaan jokaisella ryhmällä oli oma selkeästi rajautuva maailmankuvansa. Uskonnoton opiskelijat kävivät kirkossa sekä vastustivat aborttia, samaa sukupuolta olevien liittoja ja aselakien kiristystä. Uskonnoton opiskelijoista 80 prosenttia oli huolissaan maapallon lämpenemisestä, maallistuneista opiskelijoista 96 prosenttia.

Virsivisasta KÄÄNNYTYSTYÖHÖN

Koulut järjestävät yhdessä seurakuntien kanssa uskonnollisia tilaisuuksia: päivänavauksia, jumalanpalveluksia, uskonnollisia visailuja. Miten nämä tilaisuudet sopivat yhteen opetuksen tunnustuksettomuuden kanssa ja miten järjestettäessä osataan huomioida lasten tasa-arvoinen kohtelu? Millaisia keinoja kirkolla on ujuttaa oppejaan tavalliseen koulupäivään?

Kari Hännikäinen

”Uskonnonharjoitus on kotien ja seurakuntien tehtävä”, toteasi kirkon kansliapäällikkö **Jukka Keskitalo** Helsingin Sanomille. Kirkon opit kuitenkin vaikuttavat peruskoulussamme laajalti. Opetushallituksen tiedotteen 19/2006 mukaan koulut voivat järjestää uskonnollisia tilaisuuksia, joista oppilas ”vapautetaan” vanhempien pyynnöstä. Koulun tehtäväksi jää huolehtia siitä, että oppilas ei osallistu kyseisiin tilaisuuksiin. Lisäksi tiedotteen mukaan koulu järjestää oppilaalle tilaisuuden ajaksi ”muuta toimintaa”.

Millaista tämä muu toiminta käytännössä sitten on? Joissakin tapauksissa koulut vain yrittävät varastoida oppilaat siksi aikaa, kun evankelisuterilainen osa harjoittaa menojaan – räikeimmissä tapauksissa jälki-istuntoa vastaaviin olosuhteisiin. Onpa oppilaille tarjottu myös kuulosuojaimia siksi aikaa, kun seurakunnan aamunavaus soi keskusradiossa. Toisissa kouluissa uskonnotomat odottavat käytävällä aamun avauksen loppumista tai heidät ohjataan tiloihin, joihin keskusradio ei kuulu, ja saapuessaan tunnille on hänen selitettävä syy ”myöhästymiselleen”. Joissakin tapauksissa on koulun puolesta suositeltu, että oppilaat osallistuisivat kaikkiin koulussa pidettäviin uskonnollisiin tilaisuuksiin. Variaatioita on luettavissa et-opetus.fi-sivustolta. Arvata saat, kuinka paljon vastaavia tapauksia jää pimentoon tai vanhemmat eivät jaksakaan tai uskalla asiaan puuttua.

Edellä kuvattu menettely on selvästi ristiriidassa perustuslain sekä nykyisen eurooppalaisen perusoikeuskäsitteiden kanssa. Ellei kyse ole halusta marginalisoida uskonnotomat ja varmistaa lasten indoktrinaatio kristilliseen oppiin, niin ainoa selitys tällaiselle menettelylle on täydellinen välinpitämättömyys koskien lasten oikeuksia ja tasa-arvoista kohtelua.

Kirkko ja koulu yhdessä?

Kirkon kasvatus- ja nuorisotyön julkaisussa ”Kirkko ja koulu yhdessä, kirkon ja koulun yhteistyön lähtökohtia,

perusteita ja toimintatapoja” on laajasti esitelty nimensä mukaista toimintaa. Julkaisun mukaan ”yhteistoiminnan luominen kirkon ja koulun välille on keskeinen tavoite”. Julkaisun on koostanut kirkon kouluasiain sihteeriksi **Markku Holma**. Julkaisussa selvästi käy ilmi, miten evankelisuterilainen kirkko pyrkii saamaan toimintansa kaikille koulun tasoille. Periaatteena näyttää olevan, että seurakunta on suhteessa lapsiin yhdenvertainen kasvatajakoulun kanssa.

Päivänavauksia käsittelevä osa antaa varsin erikoisen näkökulman uskonnonvapauteen. Tekstissä todetaan: ”On korostettu myös, että uskonnollisten päivänavausten kiistäminen on outoa monikulttuurisuutta ja moniuskontoisuutta korostavassa yhteiskunnassa. On vaikea kuvitella, että uskonnoton oppilas tulisi käännytettyä uskontoiseksi päivänavauksen kautta. Kuitenkin hänelle voisi olla arvokasta saada tuntumaa siitä, miten elämää tulkitaan uskonnon hapattamasta näkö-

kulmasta. Tosiasia lieenee kuitenkin, että yhteiskunnassamme uskonto vaikuttaa varsin vahvasti, vaikka emme sitä useinkaan tiedosta. Toisaalta nykyisten päivänavausten sisällöissä uskontokuntiin kuuluvat saavat ihan riittävästi tuntumaa uskonnottomasta tulkinnasta. Tasapainoa tarvitaan myös tässä asiassa.”

Edellä mainittu näkemys on kyseenalainen sekä perusoikeusajattelun että sen mukaan, mitä suomalaiset ajattelevat uskonnon yksityisyydestä. Ensinnäkin Suomen perustuslaissa todetaan yksiselitteisesti, ettei kukaan ole velvollinen osallistumaan omantuntonsa vastaisesti uskonnon harjoittamiseen. Nyt kirkko näyttää kuitenkin olevan sitä mieltä, että tästä voidaan päivänavausten kohdalla poiketa, koska

A) uskonnottomien oppilaiden tuleminen uskoon päivänavausten seurauksena on epätodennäköistä

B) päivänavausten uskonnollinen sisältö toisi uskonnottomalle lapselle arvokasta tietoa uskonnosta ja

C) uskonnollisetkin joutuvat kuuntelemaan ihan riittävästi päivänavauksia ilman uskonnollista näkökulmaa.

*Oppilaille on tarjottu
kuulosuojaimia
siksi aikaa, kun
seurakunnan aamunavaus
soi keskusradiossa.*

ENSINNÄKIN: Uskontokasvatus uskonnollisten tilaisuuksien muodossa ei tee poikkeusta perustuslakiin. Tilaisuuksiin ei voi pakottaa osallistumaan.

TOISEKSI: Uskonnon tilaisuus opetusympäristönä ei vastaa sitä, mitä perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa mainitaan opetuksen arvopohjasta, jonka pitäisi olla uskonnollisesti tunnustuksetonta. Uskonnon tilaisuus oppimisympäristönä ei myöskään tue perusopetuksen tehtävää kehittää kykyä arvioida asioita kriittisesti.

KOLMANNEKSI: Missään ei ole säädetty, että tietty osa päivänavauksista tulisi olla sisällöltään uskonnollisia. Opetuksen arvopohja on uskonnollisesti tunnustuksetonta, joten ”uskonnollinen tulkinta” ei kuulu perusopetukseen. Perustuslaki antaa mahdollisuuden olla osallistumatta uskonnon harjoittamiseen, mutta uskonnollista sisältöä vaila oleviin päivänavauksiin on tietenkin kaikkien osallistuttava.

Julkaistun mukaan yhteistyön ei tarvitse rajoittua pelkästään uskontoon vaan yhteistyötä voisi tehdä myös kansainvälisyyskasvatuksessa ja terveystiedossa. Lisäksi käsitellään kirkon kouluille tarjoamaa aamu- ja iltapäivätoimintaa ja sen arvopohjaa. Kun kunta tilaa aamu- tai iltapäivätoiminnan seurakunnalta, miten varmistuu se, että uskonnotomat lapset eivät joudu osallistumaan uskonnonharjoittamiseen tai heihin ei kohdistu uskonnollista indoktrinaatiota?

Seurakuntien toiminnan kohdistaminen uskonnon lisäksi muihin oppiaineisiin on täysin pöyristyttävä ajatus. Kirkkoon kuulumattomilla lapsilla on mahdollisuus olla osallistumatta uskonnon tunneille, mutta miten muiden oppiaineiden tunneilta voi saada vapautuksen, jos ne alkavat olla sisällöltään kovin kristillisiä? Jos seurakunta toimii yhteistyökumppanina myös muussa kuin uskonnon opetuksessa, miten varmistetaan uskonnollinen tunnustuksettomuus?

Monikulttuurisuutta vai lähetystyötä?

Kimmo Ketola, Kimmo Kääriäinen ja Kati Niemelä ovat analysoineet World Values -kyselytutkimuksen tuottamaa aineistoa. He toteavat, että Suomessa ”uskonto nähdään henkilökohtaisena asiana, eivätkä suomalaiset katso hyvällä voimaperäistä ja julkista uskonnollista vaikuttamista tai muuta uskonnollisten asenteiden ”tyrkyttä-

JUMALATON PARTIO, VIHDON

Partio on ollut perinteisesti kristittyjen hallussa – mainitaampa partiolupauksessa Jumalakin. Tähän on vähitellen tulossa muutos. Ison-Britannian partiotytöjärjestö Girlguiding jätti tänä vuona partiolupauksestaan pois maininnat Jumalasta ja isänmaasta. Nyt brittiläiset partiotytöt vannovat ole-

*Uudet
partiolaistytöt
toivotetaan
tervetulleiksi
katsomuksesta
riippumatta
Isossa-
Britanniassa ja
Australiassa.*

vansa uskollisia itselleen sekä kehittävänsä henkilökohtaista vakaumustaan. Isänmaa-sanana tilalle järjestö vaihtoi sanan yhteisö. Jo brittejä aiemmin Girl Guides Australia poisti lupauksestaan kokonaan maininnat sekä Jumalasta että kuningattaresta.

Uudet partiolaistytöt toivotetaan tervetulleiksi katsomuksesta riippumatta Isossa-Britanniassa ja Australiassa. Vuodesta 2014 alkaen myös brittiläisten poikapartiolaisten järjestö (Scout Association) ottaa vastaan ateistit. Poikapartiolaisten järjestöön kuuluu Isossa-Britanniassa liki 537 000 jäsentä.

mistä”. Mitä muuta kirkon kouluissa järjestämät uskonnolliset tilaisuudet ovat kuin tätä edellä mainittua?

Kirkko on useassa kunnassa yhteistyössä koulun kanssa ja järjestää erilaisia tilaisuuksia, jotka eivät lähtökohtaisesti ole luonteeltaan uskonnon harjoittamista. Tästä syystä on hieman epäselvää, onko kaikkien oppilaiden katsomukseen riippumatta niihin osallistuttava.

ESIMERKKI. Alakoulun luokalle järjestetään tilaisuus tutustua vieraaseen kaukoidän kulttuuriin. Tästä ei informoida koteihin mitenkään – kyseessä hän ei ole uskonnonharjoittaminen. Tilaisuuden jälkeen paljastuu, että tilaisuus on ollut kirkon järjestämä. Esityksen on pitänyt kirkon lähetystyöntekijä papin avustuksella. Vaikka esitys on toki koostunut aidosta kulttuurin esittelystä, on siihen sisällynyt myös puhetta siitä, kuinka kyseisen maan ihmisen rukoilevat puupatsaita vaikka tietävät, ettei se mitään auta eivätkä he tunne oikeaa elävää Jumalaa. Lisäksi esitys on sisältänyt kuvauksen siitä, miten kyseisen maan koulu on ankara ja vaativa paikka, jossa lapset eivät tunne itseään rakastetuksi. Vasta kun heidät on tutustutettu Jumalan armoon, he ovat tulleet niin onnellisiksi, että ovat alkanet oma-aloitteisesti lukea Raamattua jo kuudelta aamulla. Tätä on havainnollistettu dioilla.

*Seurakuntien toiminnan
kohdistaminen
uskonnon lisäksi
muihin
oppiaineisiin on täysin
pöyristyttävä ajatus.*

TOINEN ESIMERKKI. Kirkon kasvatus- ja nuorisotyön julkaisussa on kuvattu, miten Rauman seurakunnan alakouluja koskeva yhteistyösuunnitelma käsittelee toimintaa koko alakoulun läpi, mm. toiminnallisia harjoituksia ja askarteiluja ensimmäisen luokan oppilaille. Julkaisussa käsitellään myös kirkkovierailujen integroimista eri oppiaineisiin, mm. matematiikkaan ja maantietoon.

KOLMAS ESIMERKKI. Ev-lut kirkon elimet järjestävät yhdessä Opetushallituksen kanssa vuosittain Virsivisa-nimisen tapahtuman, jota julkaisussa myös käsitellään. Opettaja-lehden nettisivuilla oli juttu luokanopettajasta, joka on ottanut visan ”koko luokan yhteiseksi jutuksi.” Jutussa opettaja kuvaa, kuinka hän on sisällyttänyt visan tehtäviä ”muun muassa” äidinkielen ja kuvaamataidon tunteihin (toivottavasti ei biologian ja maantiedon). Voin vain ahdistusta tuntien kuvitella, millaista olisi uskonnottomana oppilaana osallistua tällaisen opettajan tunneille. Puhumattakaan siitä, millaista olisi olla tällaisen oppilaan vanhempi.

Kirkko selvästi pyrkii luovimaan sisään kouluun myös sellaisiin toimintoihin, jotka eivät ole lähtökohtaisesti luettavissa uskonnon harjoittamiseksi, mutta joiden yhteydessä on kätevä suorittaa käännystyötä ja indoktrinointia. Miksi tähän ei puututa, vaikka koulun opetuksen pitäisi olla uskonnollisesti tunnustuksetonta?

Lapuan piispa **Simo Peura** toteaa julkaisussa: ”Kirkon tehtävä on kutsua opiskelijoita armollisen Jumalan yhteyteen, tuoda heidän elämäänsä kestävä perusta ja rohkaista heitä välittämään lähimmäisistä ja luomakunnasta.” En voi kuvitella, että kukaan olisi valmis päästämään lastaan vierailulle perheeseen, jossa vanhemmat yrittäisivät julistaen kutsua lapsia armollisen Jumalan yhteyteen – tai päinvastoin. Miksi me olisimme valmiit sallimaan tämän saman asian kouluissa? Kylävierailun voi sentään keskeyttää, jos isäntäväki alkaa ahdistella.

Tunnustuksettoman koulun PERUSKIRJA

Ranskan opetusministeri esitteli syyskuussa kaikille Ranskan kouluille tarkoitetun tunnustuksettomuuden peruskirjan. Siinä on 15 kohtaa, joissa lyhyesti selitetään, mitä tunnustuksettomuus eli maallisuus kouluissa merkitsee ja miten sitä tulee toteuttaa. Peruskirjaa on tarkoitus levittää kaikkiin Ranskan kouluihin ja oppilaitoksiin mm. seinäjulisteina.

Käännös Lasse Pylkki

1. Ranska on yhdenvertainen, tunnustukseton, demokraattinen ja yhteisöllinen valtio. Laki takaa kaikille kansalaisille tasa-arvoisen kohtelun kaikilla Ranskan alueilla. Maa kunnioittaa kaikkia vakaumuksia.

2. Tunnustuksettomassa valtiossa uskonnot ja valtio ovat erillään toisistaan. Valtio on neutraali suhteessa uskonnollisiin tai muihin vakaumuksiin. Valtionuskontoa ei ole.

3. Tunnustuksettomuus takaa omantunnonvapauden kaikille. Jokainen saa uskoa tai olla uskottomatta. Jokainen voi vapaasti ilmaista vakaumuksensa ottaen kuitenkin huomioon toisten vakaumukset ja yleisen järjestyksen.

4. Maallisessa yhteiskunnassa jokainen voi toimia täysivaltaisena kansalaisena kunnioittaen kuitenkin toisten oikeuksia veljeyden ja tasa-arvon hengessä ja ottaen huomioon yleisen edun.

TUNNUSTUKSETTOMAN KOULUN PERUSKIRJA

5. Valtio pitää huolen siitä, että kaikkia näitä periaatteita kunnioitetaan kaikissa oppilaitoksissa.

6. Tunnustukseton koulu tarjoaa oppilaille edellytykset kehittää persoonallisuuttaan, käyttää omaa taitoaan ja opetella toimimaan kansalaisena yhteiskunnassa. Se suojaa heitä kaikenlaiselta käännättämiseltä ja kaikilta pyrkimyksiltä estää heitä tekemästä omia valintojaan.

7. Tunnustuksettomuus takaa oppilaille oikeuden sekä valta- että erilliskulttuurin harrastamiseen.

8. Tunnustuksettomuus takaa oppilaille sanan- ja ilmaisun vapauden ottaen kuitenkin huomioon asiallisen käyttäytymisen ja kunnioittaen maan arvoja ja vakaumusten moniarvoisuutta.

9. Tunnustuksettomuus tarkoittaa, että minikäänlaista väkivaltaa tai syrjintää ei voida hyväksyä. Tunnustuksettomuus takaa sukupuolten välisen tasa-arvon ja perustuu kunnioittamiseen ja toisten ymmärtämiseen kulttuuriin.

10. Koko koulun henkilökunnan tehtävänä on välittää oppilaille tunnustuksettomuuden merkitystä ja arvoja sekä maan muita perusarvoja. He valvovat niiden noudattamista koulussa. Heidän tulee myös saattaa tämä peruskirja vanhempien tietoisuuteen.

11. Henkilökunnan velvollisuus on olla täysin puolueeton. He eivät saa työssään ilmaista poliittisia tai uskonnollisia vakaumuksiaan.

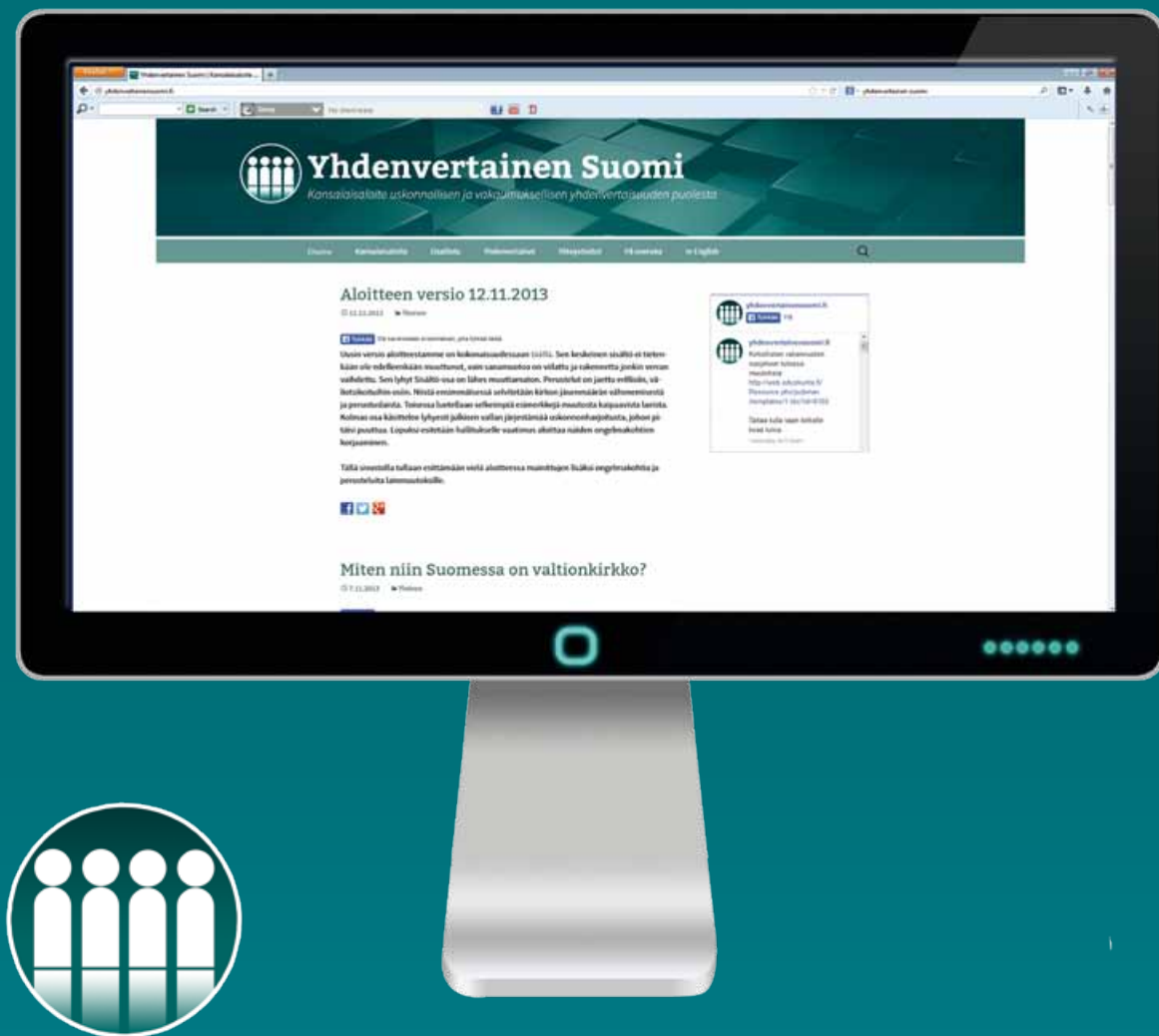
12. Opetus on tunnustuksetonta. Jotta oppilaiden on mahdollista saada mahdollisimman puolueeton maailmakuva ja hankkia mahdollisimman laajat ja paikkansa pitävät tiedot, mitään aihetta ei voida ennalta sulkea pois teolliselta ja kasvatukselliselta tarkastelulta. Kukaan oppilas ei voi vedota uskonnollisiin tai poliittisiin vakaumuksiin kiistääkseen opettajan oikeuden käsitellä opetussuunnitelmassa olevaa asiaa.

13. Kukaan ei voi kieltäytyä sopeutumisesta valtion koulun sääntöihin vedoten siihen, että kuuluu johonkin uskonnolliseen yhteisöön.

14. Valtion oppilaitoksissa koulun sisäisten ohjesääntöjen määrittämät eri tilojen järjestyssäännöt noudattavat tunnustuksettomuutta. Sellaisten merkien tai vaatteiden käyttö, joilla oppilas osoittaa huomiota herättävästi kuulumistaan johonkin uskontokuntaan, on kielletty.

15. Pohdinnoillaan ja teoillaan oppilaat osallistuvat kouluaan toimimaan tunnustuksettomasti.

Yhdenvertainen Suomi – Vapaa-ajattelijoiden kansalaisaloite

Jouni Vilkkä

Vapaa-ajattelijain liitto on aloittanut projektin, jonka tarkoituksena on luoda kansalaisaloite ja kerätä sille riittävästi kannatusta eduskuntakäsittelyä varten. Aloitteen nimi on Yhdenvertaisia katso-
muksesta riippumatta ja kyseessä on ehdotus lainvalmisteluun ryhtymisestä. Käytännössä kyse on vapaa-ajattelijoiden aina esittämästä vaatimuksesta erottaa kirkko ja valtio toisistaan. Aloitteen vireille panija kansalaisaloitepalvelus-
sa tulee näillä näkymin olemaan liiton puheenjohtaja **Petri Karisma**. Projektia koordinoi **Jouni Vilkkä**.

Aloitteelle on tehty blogi osoitteeseen yhdenvertainensuomi.fi, jonka avulla aloitteen kehittelyä ja sen aihepiiriin liitty-

vää yhteiskunnallista keskustelua voi seurata. Tämä keskustelu juuri onkin aloitteen todellinen tarkoitus, sillä emme usko tavoitteemme toteutuvan lähivuosina. Ainakaan kirkkoa ja valtiota ei tulla täysin erottamaan toisistaan heti aloitteemme takia. Voimme kuitenkin tuoda asian suomalaisten tietoisuuteen ja korjata monia virheellisiä käsityksiä, sekä muutenkin edetä kohti tavoitettamme ainakin askeleen verran.

Aloitteen tarkkaa sanamuotoa vielä kehitellään, mutta oheisessa tietolaatikossa on miltei valmis versio. Kunhan saamme aloitteen sanamuodon valmiiksi, aloitamme kannattajien nimien keräämisen tammikuussa 2014. Nimiä kerätään siitä seuraavat puoli vuotta ja mikäli aloite kerää vähintään 50 000 allekirjoitusta, aloite menee eduskunnan käsittelyyn. Nyt meidän tulee saada jo pitkään toivotulle aloitteelle näkyvyyttä, jotta ihmiset tietävät sellaisen valmistelusta. Yhdessä saamme aloitteen eduskunnan käsittelyyn, joten tule mukaan!

SEURAAVASSA ALOITTEEN SISÄLTÖ SEKÄ PERUSTELUT, JOITA ON LYHENNETTY POISTAMALLA NOIN KAHDEN SIVUN MITAINEN LISTA SUOMEN LAISSA TÄLLÄ HETKELLÄ VIELÄ OLEVISTA EPÄKOHDISTA.

Aloitteen sisältö

Uskontokuntien etuoikeudet tulee poistaa, koska ne loukkaavat etuoikeutettuihin uskontokuntiin kuulumattomien ihmis- ja perusoikeuksia. Julkisen vallan tulee olla tunnustuksetonta eli katsomuksellisesti neutraalia. Valtion tulee kohdella kaikkia yhdenvertaisesti heidän uskonnostaan tai katsomuksistaan riippumatta.

Ihmiset ovat yhdenvertaisia katso-
muksesta riippumatta. Mitään uskonnollista tai katsomuksellista ryhmää ei saa asettaa valtiovallan toimesta etuoikeutettuun asemaan. Suomessa evanke-

lis-luterilainen kirkko ja ortodoksinen kirkko ovat etuoikeutetuissa asemassa. Myös rekisteröityneillä uskonnollisilla yhdyskunnilla on etuoikeuksia suhteessa muihin katsomuksiin.

Aloitteen perustelut

Perustuslain 11 §:ssä turvattuun uskonnon ja omantunnon vapautteen liittyvä kiinteästi perustuslain 6 §:n 2 momentissa säädetty syrjinnän kieltö. Säädöksen mukaan on kiellettyä asettaa ketään "ilman hyväksyttävää syytä" eri asemaan esimerkiksi uskonnon, vakaumuksen tai mielipiteen perusteella. Perusoikeuslainsäädännön hallituksen esityksen mukaan 6 §:stä seuraa julkisen vallan käyttöön kohdistuva velvoite kohdella tasapuolisesti kaikkia uskonnollisia yhdyskuntia tai maailmankatsomuksellisia suuntauksia.

Tällä hetkellä Suomen lainsäädäntö kuitenkin suosii rekisteröityjä uskontoja ja erityisesti kahta valtionkirkkoa todella monella tavalla.

Julkisen vallan tulisi olla tunnustukseton. Tunnustukseton valtio kohtelee kaikkia uskontoja ja vakaumuksia yhdenvertaisesti eikä ota kantaa minkään uskonnon tai vakaumuksen puolesta tai sitä vastaan. Uskonto ja vakaumus ovat yksityisasioita, eikä henkilöä pidä pakottaa ilmaisemaan uskontoaan tai vakaumustaan. Tunnustukseton valtio turvaa jokaisen perus- ja ihmisoikeudet, jotka nojaavat perustuslakiin ja kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin. Eduskunnan on ryhdyttävä toimiin yhdenvertaisuuden toteuttamiseksi Suomessa myös katsomusten osalta. Edellä mainitut etuoikeudet on poistettava aloitteen mukaisesti.

Mikä kansalaisaloite?

Kansalaisaloite antaa kansalaisille mahdollisuuden saada lakialoitteensa eduskunnan käsiteltäväksi. Uuden järjestelmän yleisenä tavoitteena on edistää ja tukea vapaata kansalaistoimintaa sekä vahvistaa kansalaisyhteiskuntaa, jossa eri väestöryhmät osallistuvat ja vaikuttavat aktiivisesti yhteiskunnan kehittämiseen.

Kansalaisaloite voi sisältää joko lakiehdotuksen tai ehdotuksen lainvalmisteluun ryhtymisestä. Aloite voi koskea myös voimassa olevan lain muuttamista tai kumoamista. Jos aloite tehdään lakiehdotuksen muotoon, sen tulee si-

sältää säädösteksti. Aloitteen tulee kohdistua yhteen asiakokonaisuuteen ja siinä tulee aina olla mukana perustelut.

Joulukuun 1. päivänä 2012 avattu Kansalaisaloite.fi -palvelu tarjoaa tavan aloitteiden käynnistämiseen ja hallinnointiin verkossa. Kansalaisaloite.fi -palvelussa aloitteenet-
tely on kolmivaiheinen. Vireillepanon jälkeen aloite etenee kannatusilmoitusten keräämiseen ja jos aloitteella todetaan Väestörekisterikeskuksen tarkastuksessa olevan vähintään 50 000 hyväksyttyä kannatusilmoitusta, se voidaan toimittaa eduskunnan käsittelyyn. ■

Liitto osallistuu EDUCA-MESSUILLE

Vapaa-ajattelijain liitto osallistuu opetusalan Educa-messuille myös ensi vuonna.

Messut järjestetään Helsingin Messukeskuksessa 24.1.-25.1.2014. Edellisen kerran Educa-messut järjestettiin tämän vuoden tammikuussa.

Messuilla jaetaan esitteitä ja lehtiä, sekä vastaillaan kiinnostuneiden kysymyksiin. Se on myös hyvä tilaisuus tulla esille kansalaisaloitteitamme. Messuilla käy opettajien lisäksi mm. opettajiksi opiskelevia, joten se on ainutlaatuinen tilaisuus tavoittaa tulevia opettajia ja siten mahdollisesti vaikut-

taa kouluja koskevien tavoitteidemme toteutumiseen.

Synti ja pahuus

Käsitteet "synti" ja "pahuus" ovat olleet osana sanavarastoamme jo vuosituhannet. Ossi Kaivola Keminmaalta kirjoittaa ateistisesta näkökulmasta käsitteistä ja niiden käytöstä.

Ossi Kaivola

Yhdysvaltalainen filosofian ja uskontotieteen professori **Andrea M. Weisberger** toteaa artikkelissaan "Pahan ongelma", että maailmassa on kahdenlaista paha: luonnollinen paha, eli kärsimys, joka aiheutuu fyysikaalisista ilmiöistä, sekä moraalinen paha, eli kärsimys, joka on inhimillisen toiminnan seurausta. Yhdessä ne muodostavat "pahan ongelman". Hän toteaa myös, että kauhistuttava kärsimys toimii todistusaineistona sitä vastaan, että olisi olemassa

kaikkivoipa, kaikkietävä ja täydellisen hyvä Jumala.

Synti käsitetään rikokseksi Jumalaa vastaan. Kirkon opetuksen mukaan synnintuntoon tullut ihminen saa katuessaan ja pyytäessään anteeksiantoa Jumalalta palkinnoksi armon sekä ikuisen elämän taivaassa. Professori Weisberger kuitenkin vakuuttaa artikkelissaan eri argumentein, että Jumalaa ei ole

Ateistit ovat vähintään yhtä moraalisia ja nuhteettomia kuin uskovaiset.

olemassa. Näin ollen synnin käsite on tarpeeton: syntiä ei voi tehdä olematonta olentoa vastaan. Pahuutta me kaikki harjoitamme pienessä tai suuremmassa mittakaavassa ja meitä rangaistaan siitä – tai sitten ei.

Käsitteiden synty, synnintunto ja syntien anteeksianto ei tule kuulua ateistien sanavarastoon. Termejä on vuosituhansien ajan käytetty vallankäytön välineenä ihmiskunnan keskuudessa lisääntyneestä tiedosta ja taidosta huolimatta.

Kristityt saarnaavat mielellään synnistä. "Älkää tehkö niin kuin minä teen, vaan tehkää niin kuin minä puhun ja opetan" vaikuttaa olevan yleinen käytäntö kristillisten seurakuntien johtajien parissa.

Asuessani ja työskennellessäni eräässä keski-suomalaisessa pitäjässä kuulin sinne vasta perustetun Alkon myymälän johtajalta, että seurakunnan kirkkoherra oli istunut lähellä sijaitsevan pappilan avoimen ikkunan äärellä ja pidellyt näänsä "etteivät viinakaupasta tulevat viinahöyryt haisisi hänen sieraimissaan", niin kuin hän seurakuntalaisilleen kertoi. Kuitenkin kyseinen pastori oli nähty samassa maakunnassa sijaitsevan rannikkokaupungin Alkon myymälässä. Alkoholi on kristityille kompastuskivenä usein: 1950-luvulla eräässä seurakunnassa paikallisen seurakunnan ehtoollisviinit olivat muussakin käytössä kuin mihin ne oli tarkoitettu. Asialla olivat keski-ikäiset seurakunnan miespuoliset jäsenet ja heidän seuralaisinaan olleet 15-16 -vuotiaat teinitytöt. Tästä ker toi minulle helluntaiseurakuntaan sittemmin liittynyt entinen kirkkouskovainen mieshenkilö.

Pahuutta harjoittavat kaikki!

"Luvattomat" aistinautinnot eivät ole vieraita uskonnollistenkaan järjestöjen piirissä toimiville ihmisille. Kaksinaismoraali on kukoistanut ihmisten keskuudessa iät ja ajat.

Me ateistit hyväksymme aistinautinnot. Niitähän voi olla esimerkiksi hyvän musiikin kuuleminen tai vaikkapa maalausten kauneudesta nauttiminen taidenäyttelyssä. Aistinautinnot kuuluvat arkisen työraadannan ohella ihmisen elämään. Mutta meidän ateistienkin pitää "kilvoitella". Emme saa elämän hyvistä ja maukkaistakin antimista nauttiessamme vahingoittaa itseämme tai tuottaa haittaa itsellemme, emmekä loukata nautinnoillamme muita ihmisiä, varsinkaan lähimpiämme.

Me ateistit olemme vähintään yhtä moraalisia ja nuhteettomia kuin niin sanotut uskovaiset. Me erotamme ja havaitsemme hyvän ja pahan, oikean ja väärän. Toisin sanoen meilläkin on uskovaisten itselleen omima omatunto. Emme mielestäni ole myöskään kaksinaismoralisteja siinä määrin kuin monet uskovaiset.

Käsitykset synty, synnintunto ja syntien anteeksianto toimivat liian usein raskaana kiviriippana uskovaisten elämässä. Me haluammekin juhlistaa ihmismielen vapautumisen sanomaa ylimääräisistä ja tarpeettomista rasitteista. Me teemme työtä, meille tulee lapsia, joille annamme oikeaa elämäntiedot, ei uskonnollista propagandaa. Ja ajoittain me vain nautimme kukin kykyjemme ja taipumustemme mukaan elämästä.

Ihmisille ei ole kuoltuamme luvassa ikuista taivasosuutta eikä ikuista vaivaa helvetissä. Ei ole palkintoa eikä rangaistusta muutoin kuin se, jonka ainutlaatuisen elämämme aikana saamme. Vaille lopullista palkintoa tai rangaistusta vaille jääminen voi joskus tuntua epäoikeudenmukaiselta ja kohtuuttomalta. Mutta siihen tosiasiaan meidän on tyydyttävä ja se hyväksyttävä.

Ja lopuksi: eläkäämme ihmisiksi!

Liitolta uskonnoton SURUADRESSI

Liitto kustantaa yhdistyksille myytäväksi uutta suruadressia kuorineen veloituksetta, josta myyntihinnan saa oman yhdistyksen käyttöön.

Hinnan voi määritellä itse, mutta suositushinta on 15 euroa.

Onnitteluadressi tulee myöhemmin.

Adressit postitetaan Kotkan Vapaaajattelijain toimistolta, tilaukset lähetetään osoitteeseen vapaa.ajattelijat@kympp.net tai puh. 0440 183966. Ensimmäinen tilaus korkeintaan 20 kpl, lisätilaukset samaan osoitteeseen.

Uskonnoton on KULTTUURITON

Heta Saxell

Aloitin tämän vuoden syksyllä opettajan pedagogiset opinnot Helsingin yliopistossa. Tarkoituksena on valmistua historian ja elämäntutkimustieteen opettajaksi. Opintoihin kuuluu kaikenlaisia kursseja, mm. laaja kurssi teemalla ”Erityisyyden ja moninaisuuden kohtaaminen”. Kummallisen nimen taakse oli ympätty erityispedagogiikkaa sekä monikulttuurisuusosio. Monikulttuurisuus on jännä juttu. Siitä puhutaan kaikkialla ja asenteet vaihtelevat. Ikään kuin asian voisi jotenkin valita mono- tai monikulttuurisuuden välillä. Kysehan ei ole mistään arvovallinnasta vaan faktasta: monikulttuurisuus on tosiasia. Aina ja kaikkialla on ja on ollut läsnä monenlaisia kulttuureja, vähemmistöjä, erilaisia ryhmittymiä. Ei kyse ole pelkästään etnisyydestä, ja senkään suhteen mitään monokulttuurista kolkkaa ei ole löydettävissä mistään. Monikulttuurisuuden vastusta-

jat kulkevat laput silmillä. Suomi ei ole koskaan ollut yksikulttuurinen paikka. Joka muuta väittää, ei ilmeisesti ole sisäistänyt mitään koulun historian tunteita tai missään muuallakaan.

Kurssilla haluttiin korostaa, että me kaikki olemme erityisiä ja monen kulttuurin jäseniä; identiteetti koostuu monesta asiasta. No, arvatakaapa, mitä vähemmistöä ei kuitenkaan mainittu? Uskonnoton loistivat poissaolollaan koko luennon teemoista. Ihan power pointilla esitettiin, kuinka identiteetti muodostuu eri tekijöistä: etnisuus, sukupuoli, kieli, uskonto, ikä jne. Maailmankatsomuksista ei puhuttu kuin uskonnon kautta. Laki- ja asetuspuoleltaikin esimerkkinä oli uskonnon opetus eli oikeus oman uskonnon opetukseen, elämäntutkimustietoa ei mainittu lainkaan. Keskustelussa jotkut meistä yrittivät nostaa uskonnoton esiin, kyseenalaistaa uskonnonopetuksen koulussa ja nostaa elämäntutkimustiedon myös keskusteluun. Reilun kolmesadan opiskelijan joukossa tämä herätti eniten intohimoja – asiaa vastaan. Yhden keskustelijan mielestä elämäntutkimustiedon sisällöt olivat ”aiivan scheissea”. Kyllä oli mukavaa olla kansakunnan tulevien kynttilöiden kanssa keskustelemassa asiallisesti ja rakentavasti monikulttuurisuudesta.

Miksei uskonnottomia haluta nähdä vähemmistönä? Miksi uskonnottomuudesta vaietaan? Kun puhutaan vain uskonnoista, harvoin katsomuksista, uskonnottomat tehdään näkymättömiksi keskustelussa. Kun asiasta ei puhuta, sitä ei ole olemassa. Ja sitten kun joskus puhutaan, se koetaan oudoksi valittamiseksi, turhaksi asiaksi. Uskonnottomuus herättää jatkuvaa vastustusta. Se, että asia on näin myös yliopistolla, oli minulle järkytys.

Filosofian ja elämäntutkimustiedon opettajaopiskelijat on laitettu yliopistolla samaan ryhmään. Meitä ”eteläisiä” oli joukossa kokonaisuutena kaksi. Kun puhuin omalla

harjoitusopetuskerrallani uskonnottomuudesta, myös se kirjoitti kummeksuvia ja lähestulkoon paheksuvia kommentteja filosofien joukosta. Ajatus oli, että miksi tästä pitää puhua? Eikö tämä ole nyt vähän epärelevanttia, kun uskonnottomia=ateisteja on niin vähän. Minuun on iskenyt syksyn aikana monesti olo, että ei tästä mitään tule, heitän kirveen kaivoon, laitan hanskat naulaan ja luovutan. Turha potkia tutkainta vastaan.

Kurssin kirjallisuuslistalla oli mm. teos *Kulttuurinen moninaisuus päiväkodissa ja kouluissa*. Kirjoittajat kertovat johdannossa kauniisti, kuinka monikulttuurisuus ei ole vain etnisyyteen ja kansallisuuteen liittyvä kysymys, se pitää ymmärtää laajemmin kuin vain maahanmuuttoon liittyen. Hyvin taitavasti kirjoittajat luovivat erilaisten vähemmistöjen, uskontojen ja vähemmistöuskontojen teemojen ympärillä puhuen moninaisuuden arvostamisesta ja laajasta ymmärtämisestä mainitsematta kertaakaan uskonnottomia. Erilaiset maailmankatsomukset mainitaan, mutta näkökulma on erilaisten uskonnotollisten katsomusten erot. Suomalaisista vähemmistöistä erikseen käsitellyyn otetaan romanit, saamelaiset, suomenruotsalaiset, ortodoksit, juutalaiset, lestadiolaiset ja Jehovan todistajat. Kun nyt kysyn, missä ovat uskonnottomat, se ei tarkoita, että nämä muut vähemmistöt pitäisi jättää huomiotta ja niistä ei pitäisi puhua. Haluan vain, että uskonnottomat otetaan tähän keskusteluun mukaan! Miksi tämä on niin vaikea asia hahmottaa ja ymmärtää? Kirjan kirjoittajat ovat molemmat kasvatustieteen tohtoreita ja opettajia. En usko, että kyse voi olla tietämättömyydestä. Onko kyse tahallisuudesta? Kirjoitin asiasta kurssipalautteessa. En tiedä muuttaako se mitään. Aiheuttaako palaute vastustusta vai ymmärrystä?

Uskonnottomat eivät näy monikulttuurisuuskeskustelussa. Uskonnottomat halutaan jättää ulkopuolelle maailmankatsomusten ja uskontojen dialogista, joka esitetään vain uskontodialogin kautta. Suomalainen kulttuuri on luterilaisilla tavoilla kyllästetty ja eikä siihen kulttuuriin uskonnottomilla ole asiaa. Uskonnottomilla eli ole uskontoa – eikä siis kulttuuria. Kun tarpeeksi

moni hakkaa päätään tähän seinään, se murtuu kyllä.

Käsikirja IHMISOIKEUSTYÖHÖN

Esa Ylikoski

Hirvelä, Päivi & Heikkilä, Satu 2013. Ihmisoikeudet – käsikirja EIT:n oikeuskäytännöstä. Edita. 934 sivua.

Lehtemme viime numeroon olin koonnut tietoa Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen (EIT) toiminnasta ja eräistä ratkaisuksista koskien ajatuksen-, omantunnon ja uskonnonvapautta (VA 3/2013, s. 18-19). Lisätietoa kaipaaville on tänä vuonna ilmentynyt oiva tietopaketti EIT:n toiminnasta ja varsinkin sen tekemistä ratkaisuksista.

Näitä asioita koskee erityisesti Euroopan ihmisoikeussopimuksen 9. artikla. Kirjoittajat toteavat, että se turvaa myös ei-uskonnotollisten vakaumusten vapauden ja on siten tärkeä myös ”ateisteille, agnostikoille, skeptikoille ja välinpitämättömästi näihin asioihin suhtautuville”. Kirjoittajien mielestä

valtion tehtävänä on ”toimia puolueettomana ja neutraalina organisoijana eri uskonnotollisten ja ideologisten ryhmien intressien yhteensovittamisessa”.

Ajatuksen-, omantunnon- ja uskonnonvapautta koskeva oikeuskäytäntö ei ole vielä loppuun puitua, mitä heijastaa sekin, että siihen on 934-sivuisesta kirjasta käytetty 35 sivua – sinänsä täyttä asiaa. Kuitenkin lainsäädäntöämme ja viranomaiskäytäntöä ajatellen Suomessa ei ole perustuslakia pidemmälti

lista katsomusta. Oikeustapauksiin tässä laajemmin menemättä voi todeta, että ratkaisuja toki on tehty jo varsin monista asioista: henkilön velvoittaminen vakaumuksensa vastaiseen tekoon tai toimintaan, kuten uskonnotollisen valan vannomiseen, pakollinen läsnäolo uskonnotollisessa seremoniassa, rajoitukset toisten käännättämiseen omaan uskoon tai vakaumukseen.

Suomessa on edessä uskonnottomien oikeuksien kannalta iso mutta antoi-

sa urakka. Lait on perattava läpi Yhdenvertaisuuslaista alkaen. Kuntien ja valtion viranomaiset on saatava perus- ja ihmisoikeuksista täydennyskoulutukseen. Tarve

täydennyskoulutukseen laajemminkin on noussut esiin Ihmisoikeusvaltuuskunnan tekemässä selvityksessä ihmisoikeuskasvatuksen tilanteesta Suomessa. Selvitys on tarkoitettu julkaistavaksi tammiukuussa. Tässä savotassa tarvitaan edelleen myös uskonnottomien etu-, oikeusturva- ja ihmisoikeusjärjestön aktiivisuutta eri puolilla maata ja valtakunnallisesti.

*Lait on meilläkin
perattava läpi.*

pantu kunnolla edes alkuun EIT:n johtamien ratkaisujen puintia ja soveltamista.

Kirjoittajat toteavat oikeustapaukseen (Alexandris vs. Kreikka) viitaten, että 9 § 2 artiklan rajoitusperusteilla henkilöä ei voi velvoittaa paljastamaan sellaista perin henkilökohtaista seikkaa kuin uskoaan. ”Usko” tarkoittaa tässä uskonnotollista tai ei-uskonnot-

USKOMATON MAAILMA — UUTISIA MAAILMALTA

Uskonnolla NYRKKEILYMESTARIKSI?

Venääläinen Alexander Povetkin kärsi hiljattain tappion raskaansarjan nyrkkeilyn titteliottelussa ukrainalaiselle Vladimir Klitschkolle. Joku voisi kuvitella tämän johtuneen kampaajien tasoeroista. Moskvalainen munkki, Isä Dimitri Pershin, joka

johtaa Venäjän ortodoksikirkon Moskovan hiippakunnan lähetyskomissiota, syyttää tappiosta kuitenkin pakanuutta.

Isä Dimitrin mukaan Povetkin on puhunut uransa alkuaikoina ortodoksisesta uskostaan, mutta on myöhemmin kääntynyt uuspakanuuteen. Tämä käy

munkin mielestä ilmi ottelijan riimutatuoinneista sekä pakanallisesta kehään-tulomusiikista.

”Sen sijaan, että hän hankkii uusia taitunteja, hänen olisi pitänyt harjoitella enemmän”, Isä Dimitri neuvo. ”Urheilussa ei voi saavuttaa mitään myymäläsielunsa.”

Heta Saxell. Kuva © Timo Saxell.

Valtakunnassa kaikki hyvin?

KANNATETTAVIA KANNANOTTOJA

Vapaa-ajattelijain liitto on syksyn 2013 aikana antanut lukuisia kannanottoja. Niistä on toimitettu myös lyhyet tiedotteet medialle. Kannanotot ovat tarkemmin luettavissa liiton sivustolla.

Vapaapäivistä päättäminen ei kuulu evankelis-luterilaiselle kirkolle (2.9.2013)

Suomeen on laadittava laki yleisistä juhlapäivistä. Siihen tulisi kirjata esimerkiksi joulun ja itsenäisyyspäivän ajankohdat. Muut viittaukset evankelis-luterilaisen kirkon kirkkolakeihin tulisi poistaa.

Perinteiden muuttuessa myös lain on muututtava. Kuolleet perinteet, kuten helatorstai, eivät tarvitse mainintaa laissa. Elävät perinteet, kuten joulu, ovat toinen asia. Työnantaja voi mahdollisuuksien mukaan antaa lomaa niille työntekijöille, joille esimerkiksi ramadan-kuun alku on tärkeä päivä.

Siirtämällä juhlapäivät kirkkolaista maalliseen lakiin lisätään joustavuutta. Laki säilyy yhtenäisenä eikä tuo esimerkiksi kauppojen aukioloaikoihin lakeihin liittyviä ristiriitoja.

Ei verotusoikeutta uskontokunnille (9.9.2013)

Vapaa-ajattelijat vastustavat arkkipiispa Kari Mäkisen ehdottamaa verotusoikeuden laajentamista pienuskonnoille. Valtionkirkkojenkin verotusoikeus tulisi purkaa. Arkkipiispan mukaan valtion tulee tunnustaa kaikkien kirkkojen merkitys. Myös esimerkiksi puolueiden ja urheiluseurojen merkitys on suuri, mutta kukaan ei vakavissaan esitä niille verotusoikeutta, liitto toteaa.

Evankelis-luterilaisen kirkkoon kuuluvien määrä laskee ja kirkon asema heikkenee. Vapaa-ajattelijat arvelevat kirkon hakevan tästä syystä tautatukea muilta uskontokunnilta, joiden kannattajien määrä on melko pieni, n. 2-4 prosenttia.

Ympärileikkaus kiellettävä Suomessa (30.9.2013)

Ruotsin lapsiasiavaltuutettu haluaa kieltää lasten ympärileikkauksen. Lapsi ei

pysty ymmärtämään leikkauksen vaikutusta eikä antamaan sille suostumustaan. Suomen tulisi kieltää tämä lapsen koskemattomuutta loukkaava toimenpide. Valtion tulee taata lapsille täydellinen ruumiillinen koskemattomuus.

Ympärileikkauksessa ovat vastakain kaksi oikeutta: vanhemman oikeus vaikuttaa lapseensa uskonnollisiin perusteisiin, ja lapsen oikeus omaan koskemattomuuteensa. Uskonnonvapautteen ei voi kuulua oikeutta poistaa kudesta toisen ihmisen kehosta.

Suomessa perustuslaki ja eräät sopimukset kieltävät kehon silpomisen. Perustuslain 7 § takaa henkilökohtaisen koskemattomuuden. Sen uskonnonvapauspykälän (11 §) perusteluissa on kaksi rajausta: uskonnonvapaus ei missään olosuhteissa voi oikeuttaa ihmisen silpomista, eikä lapsen oikeutta henkilökohtaiseen koskemattomuuteen saa loukata muun henkilön uskonnon ja omantunnon vapauteen vedoten. Yleissopimus ihmisoikeuksien ja ihmisarvon suojaamiseksi biologian ja lääketieteen alalla kieltää terveen kudoksen poistamisen henkilöltä, joka ei kykene antamaan suostumustaan.

Ympärileikkaus loukkaa lapsen oikeuksia ja voi olla vaarallinen hänen hyvinvoinnilleen. Ympärileikkausta ei saa jättää uskontokuntien päätettäväksi. Eduskunnan on viipymättä säädettävä laki, joka kieltää kaikenlaisen lapsiin kohdistuvan silpomisen.

Uskonnonharjoitus ei kuulu esiopetukseen (7.10.2013)

Esiopetuksen tulee olla uskonnollisesti sitoutumatonta ja tunnustuksetonta myös käytännössä. Tätä painottaa liitto kommentissaan, joita se antoi esiopetuksen opetussuunnitelmaa valmislevalle työryhmälle.

Uskonnonharjoitus (hartaustilaisuudet, pikkukirkko, jumalanpalvelus kirkossa, henkilökunnan johtama ruokailuttaminen ruokailun yhteydessä),

ei kuulu varhaiskasvatukseen, esiopetuksen eikä koulun henkilökunnan tehtäviin. Uskonnonharjoitus on kotien ja seurakuntien asia. Sekä lapsella että vanhemmilla on oikeus olla paljastamatta uskontoaan tai vakaumustaan. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin ja Suomen apulaisoikeuskansleri ja -oikeusiamies ovat antaneet asiasta lukuisia ratkaisuja.

Päiväkotien ja koulujen tulee muuttaa käytäntöjään. Julkinen instituutio ei saa asettaa ketään tilanteeseen, jossa hän joutuu tahtomattaan paljastamaan vakaumuksensa tai suhtautumisensa uskontoon. Osallistuminen uskonnonharjoitukseen tai jääminen pois siitä paljastaa sen. Esiopetusta antavan päiväkodin tai koulun ei tule kasvatuksessaan korostaa lapsen perheen uskontoa tai uskonnotto- muutta. Lapsen vanhemmilla voi olla keskenäänkin erilaisia katsomuksia.

Uskonnon yhdykskuntien tukeminen (11.10.2013)

Sisäministeriö valmistelee vaihtoehtoja uskonnollisten yhdykskuntien tukemiseksi, perusteena, että ne hoitavat mm. väestökirjanpitoa ja hautaustoimintaa.

- Nykyinenkään järjestelmä ei ole uskonnonvapauslain mukainen.
  - Väestökirjanpidon oikea paikka on väestörekisteri. Kaikki kansalaiset on jo rekisteröity sinne.
  - Vanhat kirkonkirjat voidaan säilyttää kansallis- ja maakunta-arkistoissa.
  - Hautaustoimen hoitaminen nykykymallilla käy yhä hankalammaksi, kun kirkkoon kuulumattomien määrä kasvaa. Hautaustoimi tulisi siirtää ensisijaisesti kunnan tai valtion hoidettavaksi.
  - Uskonnon tasa-arvo edellyttää, että kirkon ja valtion kytköksiä puretaan. Suora budjettirahoitus kirkkoille lisäisi niitä entisestään.
- Liiton kanta: Kaikki uskonnolliset yhdyskunnat voisivat olla yhdistyksiä.

Vapaa-ajattelijain kommentti Geneveen: Pakkouskonto rajoittaa vanhempien kasvatuksellisia oikeuksia (23.10.2013)

Uskonnonopetuksen pakollisuus kirkkoon kuuluville oppilaille sekä viranomaisen (rehtoreiden, opettajien) monien koulujen ja päiväkotien työpäivään liittämä uskonnon harjoittaminen saavat sapiskaa liiton kommentteissa, joita se antoi YK:n Genevessä toimivalle Taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien komitealle (TSS). Kansalaisjärjestöt ovat voineet esittää Geneveen kommentteja Suomen valtion kuudennes- ta määräaikaisraportista, joka käsittelee taloudellisten, sosiaalisten ja kulttuurillisten oikeuksien toteutumistilannetta Suomessa.

Vanhemmilla on TSS-sopimuksen mukaan vapaus "turvata lastensa uskonnollinen ja moraalinen kasvat-

joka on heidän omien vakaumustensa mukainen". Lapsen tai nuoren muodollinen jäsenyys kirkossa ei näin ollen saisi estää häntä valitsemasta joko uskontoa tai elämäntietoa: Sen tulee olla vanhempien päätettävissä.

Liittoa hiertää myös viranomaisve- toinen luterilainen uskonnonharjoitus. Uskonnonhartaus tai jumalanpalvelus, joka on päiväohjelmassa rehtorin tai päiväkodin johtajan viranomaisena tekemällä päätöksellä, käsitetään perheissä ja lasten keskuudessa painotuksena osallistua niihin.

Kirkon ja valtion suhteen muutostarpeesta – Kirjelmä kansanedustajille (12.11.2013)

Liitto on lähettänyt kirjelmän kansanedustajille kirkon ja valtion suhteen muutostarpeesta. Kirjeessä tuodaan esille trendejä, syitä ja tilastoja, jotka vääjäämättä johtavat siihen, että valtion on tulevana eduskuntakausina ryh-

dyttävä vakavasti pohtimaan kirkon ja valtion erottamista toisistaan. Kirjelmä on luettavissa kokonaisuudessaan liiton sivustolla. Tässä sen alku:

"Luterilaiseen kirkkoon kuuluvien osuus laskee paljon nopeammin kuin vielä kymmenen vuotta sitten. Tilastot eroajista kertovat laskun jatkuvan edelleen. Lapsikasteiden määrä vähenee, ja muutkin tilastot osoittavat samaan suuntaan. Kyseessä on myös yleisurooppalainen ja pohjoismainen trendi.

Lainsäädäntö on hidasta, joten muutoksia on ennakoitava. Jo yhdessä vaalikaudessa kirkkoon kuuluvien osuus voi vähentyä viisi prosenttiyksikköä. Tämä täytyy huomioida päätettäessä esimerkiksi hautaustoimen tulevaisuudesta.

Viestimme sisältää eräitä tilastotietoja ja pohdintaa niiden merkityksestä. Konkreettisia lakiesityksiä tässä ei ole. Osa kansasta pitää tulevaa kehitystä hyvänä, osa ei. Olennaista on, että kehitys on varsin varmaa ja siihen on varauduttava."

LUOTTAMUSMIEHET JA JÄSENYHDISTYSTEN AKTIIVIT KOKOONTUIVAT

Liitto järjesti seminaariin jäsenyhdistysten aktiiveille ja liiton luottamusmiehille Hotel- li Hilton Strandissä Helsingissä lauantaina 31.8.2013. Seminaariin osallistui n. 40 yhdistysaktiivia.

Seminaarissa kuultiin liiton uusista tavoitteista, niiden perusteista ja strategiasta tavoitteiden toteuttamiseksi, liiton lähiajan konkreettisista toimista uskonnonvapauden toteuttamiseksi Suomessa, liiton ja sen jäsenyhdistysten tiedonkulusta ja tulevasta liittokokouksesta, lounastettiin ja tutustuttiin kävelymatkan päässä olevaan liiton toimistoon, pidettiin vapaata sanaa (purnaustunti) ja lopuksi päiväkahvin jälkeen kuultiin perinpohjainen esitys yhdistystoiminnan nykytrendeistä ja haasteista otsikolla "Miten johdan yhdistykseni menestykseen".

Osanottajat saivat seminaarissa liiton uudella logolla varustetun rengaskansion, jossa oli kokousmateriaalin lisäksi mm. lomakkeita ja muuta liiton pysyväämateriaalia. Iltopäivän mittaan kansio täyttyi esitysten pitäjien jakamasta materiaalista. Lisäksi sai kunkin yhdistyksen edustaja paksumman mapin yhdistyksensä omaa arkistointia varten, sekin logolla varustettuna.

Vähintään yhtä tärkeä anti varmaan oli myös se, että väki sai tilaisuuden tutustua toisiinsa ja vaihtaa ajatuksia.

LIITTOHALLITUS TÄYDENTYI

Liitovaltuusto valitsi kokouksessaan 2.11.2013 liittohallituksesta eronneen varajäsenen tilalle **Heidi Frimanin** Keski-Suomen vapaa-ajatteli- joista. Hän toimii **Kari Pasasen** henkilökohtai- sena varajäsenenä.

LIITON TAVOITTEET JA STRATEGIA SEURAAVALLE LIITTOKOKOUSKAUDELLE

Sääntöjen mukaan liittokokous hyväksyy "liiton tavoitteet ja strategian seuraavaksi liittokokouskaudeksi" (3-vuotissuunnitelma). Näiden valmistelu on aloitettu. Jäsenyhdistykset ja niiden jäsenet voivatkin tehdä ehdotuksia sekä tuon suunnitelman rakenteeksi että ennen kaikkea sisällöksi. Ne voi esittää kirjallisina tai sähköpostilla maaliskuun 2014 loppuun mennessä.

Suunnitelma käsittää tavoitteet eli sen, mihin ensi liittokaudella pyritään, ja strategian, eli sen, miten niihin pyritään eli "miten temppu tehdään". Yleisesti ottaen näin pitkän aikavälin suunnitelmat laaditaan melko yleisellä tasolla, joten kovin pieniä yksityiskohtia niihin ei panna. Liikutaan yleisten linjausten tasolla.

Liittohallituksen valmisteleva suunnitelma lähetetään ensi keväänä liittokokousasiakirjojen mukana jäsenyhdistyksille 14.5.2014 mennessä.

80-vuotishistoriikin TEKO KÄYNNISTYY – TULE MUKAAN!

Esa Ylikoski

Vapaa-ajattelijain liitto täyttää 80 vuotta vuonna 2017. Liitto on päättänyt julkaista historiikin juhla-vuoden kunniaksi ja hyväksynyt suunta- viivat sen teolle. Samalla on esitetty toiveita ja toimintavinkkejä liiton jäsenyhdistyksille, aktiiveille ja veteraaneille historiikin tekoon osallistumisesta.

Historiikki eroaa historioteoksesta siten, ettei se ole tieteellinen tutkimus eikä sen tarvitse kaikin osin perustua jo tutkittuun historiaan ja julkaistuihin historiankirjoitukseen. Historiikki kuitenkin perustuu aitoihin historiallisiin lähteisiin, dokumentteihin, kuva-aineistoihin sekä muistitietoon. Historiikin kokoaminen on elävää historiankirjoitusta.

Vapaa-ajattelijain liitto on jäsenyhdistysten muodostama ja siihen kuuluu

olennaisena yhdistysten toiminta. Tarkoituksena on tuoda historiikissa liittotoiminnan rinnalla laajasti ja monipuolisesti esiin jäsenyhdistysten toimintaa vuosikymmenten varrella. Tässä hyödynnetään jo olevia jäsenyhdistysten historiikkeja ja historioita, asiakirja-aineistoa ja aiemmin kerättyä muistitietoa sekä tämän historiikin valmistelun yhteydessä kerättävää muistitietoa.

Yhdistysten arkistojen lisäksi tarvitaan jäsenten ja toimijoiden muistitietoa. Monissa yhdistyksissä on suuri määrä vapaa-ajattelijaita, jotka ovat olleet vuosikymmeniä aktiivisia toimijoita. Yhdistysten itsensä ja samalla liiton toiminnan vaiheiden ja muotojen dokumentoimiseksi sekä historiikin teon suureksi avuksi on tarkoitus käynnistää perinteen keräystä.

Kaikki kirjallinen tai suusanallinen muistitieto on historiikin teossa mitä arvokkainta aineistoa virallisten pöytäkirjojen ja dokumenttien lisäksi. Järjestötoiminta on nimenomaan ihmisten itsensä kokemaa tapahtumahistoriaa. Jokaisella on oikeus omaan kokemukseensa myös yhteisissä tapahtumissa. Sen takia muistelun ei tarvitse pyrkiä ”objektiiviseen totuuteen”, vaan riittää, kun kertoo omista kokemuksistaan. Kirjoita omista muistoistasi vuosikymmenten tai vuosien takaa.

Kirjoita myös tästä hetkestä, joka on pian historiaa.

Kaikki eivät ole ”kynämiehiä”, vaikka supliikissa löytyy. Suusanallinen kertomaperinne on tätä nykyä aikaisempaa helpompaa tallentaa digitaalisella nauhurilla (jossa ei enää nauhaa). Äänitiedostot voidaan siirtää suoraan tietokoneelle, ja niitä voidaan tarvittaessa myös muokata. Monille yhdistyksille voisi olla mahdollista hankkia itselleen diginauhuri, mutta sellaisen voi myös saada liitolta lainaksi. Muistelu voi tapahtua yksin tai ryhmässä. Varsinkin ryhmähaastattelussa tallennemuotona voisi äänitallentimen vaihtoehtona käyttää myös digikameraa (ja mielellään erillistä pöytä-mikrofonia).

Historiikissa on tärkeällä sijalla kuvitus, valokuvat ihmisistä ja tapahtumista, myös julkaisuista ja julisteista. Niitä kannattaa kerätä yhdistysten omaan arkistoon. Yksityishenkilöiden omista kuvista on mahdollista ottaa skannaamalla kopioita ja tallentaa kuvat tietokoneelle. Jos löytyy vanhoja kaitafilmejä tai VHS-filmejä, niitä voidaan muuntaa digitaaliseen muotoon. Tämän hetken tapahtumia on varsin helppoa dokumentoida digikameralla.

Liiton tarkoitus julkaista pieni opas perinteen keruun toteuttamiseen. Historiikkihankkeen vetäjänä liitossa toimii allekirjoittanut. Yhdistyksissä on hyvä katsoa, kuka voisi tai ketkä voisivat toimia perinteen keruun toteuttajina ja yhdyshenkilöinä. ■

Toiminta- SUUNNITELMA 2014

Yleistä

Toimintasuunnitelma noudattaa kolmivuotissuunnitelman 2011-2014 rakennetta. Alkuvuonna 2014 painottuu Yhdenvertainen Suomi -kansalaisaloitteen nimienkeruu ja kampanjoin-ti sekä valmistautuminen liittokokoukseen kesäkuussa Tampereella. Tähän yhdistyy Tunnustukseton Suomi -tavoiteohjelman valmistelu.

Viestintä

- Keskeisellä sijalla on kampanjaviestintä, jota liitto toteuttaa yhdessä laajempien, yhteistyöpohjaisten kampanjaorganisaatioiden kanssa.
- Liiton kannanottoja ajankohtaisiin asioihin tuodaan edelleen julki nettissä ja medialle.
- Jatketaan liiton esitteiden tekoa uskonnottomien oikeuksista sekä nettiin että painotuotteina. Tehdään myös englannin- ja ruotsinkielisiä esitteitä. Tuotetaan myös markkinointimateriaalia.
- Kehitetään hanketta sosiaalisesta tukipalvelusta ja neuvonnasta uskonnottomille väestöryhmille, myös maahanmuuttajille, ja haetaan siihen rahoitusta.
- Jatketaan Vapaa Ajattelija -lehden markkinointia muun muassa oppilaitoksiin ja kirjastoihin. Selvitetään lehden digitaalisen julkaisun mahdollisuuksia.
- Uudistetaan nettisivusto. Lisätään myös englannin- ja ruotsinkieliset osat. Laaditaan jäsenyhdistyksille kotisivupohja tai -malli.
- Osallistutaan erinäisiin tapahtumiin, kuten Educa-messut, ja tuetaan jäsenyhdistysten osallistumista alueellisiin tapahtumiin.

- Liiton toimistossa on kirjasto jäsenistön ja muidenkin käytössä.
- Osallistumme uskontojen ja katso-musten yhteisymmärrys-viikkoon.

Puhujatoiminta

- Laaditaan yhteistyössä Pro-Seremonioiden kanssa uskonnottomien hautaus- ym. puhujien luettelo. Tuetaan Pro-Seremonioita puhujakoulutuksen järjestämisessä. Kannustetaan jäsenyhdistyksiä tiedottamaan puhujatoiminnasta.

Kansainvälinen ja kotimainen yhteistoiminta

KANSAINVÄLISET SUHTEET

- Jatketaan yhteyksien kehittämistä erityisesti Euroopan humanistiseen federaatioon (EHF) ja Kansainväliseen humanistiseen ja eettiseen unioniin (IHEU). Laaditaan suunnitelma, miten kansainvälisyys liitossa otetaan huomioon.

KOTIMAISET SUHTEET

- Kehitetään vuoropuhelua valtiotieteen ja kuntien viranomaisten ja toimielinten kanssa.
- Kehitetään vuoropuhelua kotimaisten kumppanien kanssa. Selvitetään foorumiyhteistyön tai sekulaarin eettisen neuvoston perustamisen mahdollisuuksia.

Seuranta ja tutkimus

- Laaditaan ehdotuksia opinnäytetöiden sekä tutkimus- ja kehittämishankkeiden aiheiksi yliopis-

toille ja ammattikorkeakouluille. Mahdollisuuksien mukaan tuetaan opinnäytetöiden tekijöitä.

Lainsäädäntöön vaikuttaminen

- Vuonna 2014 Liitto ottaa aktiivisesti kantaa mm. kunta-, yhdenvertaisuus- ja varhaiskasvatuslain uudistamiseen, perusopetuksen opetussuunnitelmaan, lukion tuntijakoon ja opetussuunnitelmaan, puolustusvoimien uudistamiseen ja erityiskysymyksiin. Tavoitteena on mm. viranomaisten, kuten koulujen rehtorien järjestämän uskonnonharjoituksen lopettaminen, valtion ja kunnan toiminnan tunnustuksettomuus sekä luterilaisen kirkon erityisaseman purkaminen

Hallinto ja koulutus

- Kehitetään edelleen työryhmien ja projektien roolia asioiden valmistelussa ja päätösten toimeenpanossa sekä tuetaan työryhmien aktiivisia tapaamisia.
- Järjestetään uuden hallinnon toiminnan ja strategiatyön suunnitteluseminaari syksyllä liittokokouksen jälkeen.
- Tehostetaan sisäistä tiedotusta.

Projektirahoitus

- Rahoitusta yllä mainittuihin yleisölle suunnattuihin projekteihin pyritään hankkimaan myös liiton ulkopuolelta sekä hankehakemuksilla että kampanjakeräyksillä.
- Kehitetään varainhankintaa.
- Perustetaan stipendirahasto.

Uskontojen ja vakaumusten yhteisymmärrys

Miltä näyttää uskontojen ja vakaumusten välisen yhteisymmärryksen viikko Suomessa vuonna 2014? Päätyykö viikko pelkästään uskontojen neuvottelufoorumiksi vai huomioidaanko keskustelussa myös 1,15 miljoonaa uskonnotonta?

Esa Ylikoski

Vapaa-ajattelijain liitto sai lokakuussa Kulttuurifoorumi Fokukset kutsun valmistelemaan **USKONTOJEN JA VAKAUMUSTEN VÄLISEN YHTEISYMMÄRRYKSEN VIIKKOA** helmikuulle 2014. YK:n yleiskokous julisti 2010 päätöksessään helmikuun ensimmäisen viikon vuosittain pidettäväksi maailmanlaajuisen uskontojen ja vakaumusten välisen yhteisymmärryksen viikoksi kaikkien uskontojen ja vakaumusten kesken.

Aluksi viikko huomioitiin Suomessa vain pienimuotoisesti eräiden uskontojen kesken. Nyt kutsussa tavoitteeksi ilmoitettiin luoda viikosta yhdessä vuosittain toistuva ja näkyvä tapahtuma, joka antaa eväitä ja välineitä eri uskontojen ja vakaumusten väliseen vuorovaikutukseen. Fokus oli saanut tukea hankkeeseen Ulkoasiainministeriöltä.

Uskonnottomien ihmisoikeus- ja kulttuurijärjestönä olimme ilahduneita kutsusta ja päätimme mennä mukaan tekemään teemaviikkoa 2014. Mielestämme tarvitaan vuorovaikutusta ja

dialogia myös uskonnottomia katsojia ja erilaisia uskonnollisia katsojia omaavien ihmisten ja yhteisöjen välillä.

Olimme jo vuonna 2012 kiinnittäneet huomiota siihen, että Suomessa viikon viettäminen oli aloitettu vain uskonnollisten yhdyskuntien kesken. Tiedustelumme pohjalta ulkoministeriöstä tuolloin ilmoitettiin, että ”kaikki kolme ulkoasiainministeriön ministeriä tukivat uskontojen ja katsomusten välistä yhteisymmärrystä”. Erkki Tuomiojan mukaan Suomi tuo sen esiin myös kansainvälisillä foorumeilla.

Lokakuinen päivä toi pari takaiskua. Valmistelukokous peruuntui viime tingassa ja siirtyi marraskuulle. Samalla puhelussa kerrottiin, että eräiden uskontojen edustajien taholta oli kritisoitu ajatusta järjestää viikko nyt uskontojen ja katsomusten viikkona. Ja sähköpostiviestin liitetiedostoista ilmeni, että tämä uskonnollisten piirien näkemys olikin jo saman tien otettu huomioon viikon valmisteluissa.

Helmikuun 1. viikko 2014 olikin muuttunut niin, että julisteluonnoksen otsikkona oli **USKONTOJEN VÄLISEN YHTEISYMMÄRRYKSEN VIIKKO**. Nettisivujen suunnitelmassa otsikkoina olivat ”Asi-

aa uskontodialogista. Taustaa ja teoriaa uskontodialogista. Uskontodialogin muodoista”. Tavoitteena on ”luoda vuosittain toistuva ja näkyvä tapahtuma, joka antaa eväitä ja välineitä uskontojenväliseen vuorovaikutukseen”, edistää uskontojenvälistä vuorovaikutusta ja tarjoaa tietoa uskontojenvälisestä yhteistyöstä meillä ja muualla sekä uskontojen vaikutuksista kehitykseen”.

Tällainen uskontojen ja katsomusten viikon rajaaminen pelkästään uskontojen väliseen yhteisymmärrykseen sulkisi ulkopuolelleen uskonnottomuuden katsomuksena, uskonnottomia katsojia edustavat ihmiset sekä uskonnottomien järjestöt, kuten Vapaa-ajattelijat ja Humanistiliiton. Lähetimme asiasta Fokuksen kutsulistalla olleille vetoomuskirjeen, jossa pidimme asian saamaa käännettä erittäin valitettavana.

Uskontojen ja katsomusten yhteisymmärryksen viikon tyypistäminen vain uskontojen väliseksi olisi kuin märkä rätti vasten uskonnottomien ihmisten kasvoja. Se olisi vastoin YK:n päätöksen henkeä ja sisältöä. Erityisesti ministeriöltä taloudellista avustusta saavan hankkeen tulisi kohdella ihmi-

siä yhdenvertaisesti uskonnosta tai vakaumuksesta riippumatta. Onhan myös Euroopan ihmisoikeustuomioistuin todennut, että ajatuksen, omantunnon ja uskonnon vapaus ”koskee myös uskonnottomia (ateisteja, agnostikkoja, skeptikkoja ja uskontojen suhteen välinpitämättömiä)”.

Herää kysymys, miten hyvin juuri Kulttuuri- ja uskontofoorumi Fokus sopii koko uskontojen ja katsomusten välisen yhteisymmärryksen viikon organisoinniksi? Yhdistys sanoo nettisivuillaan olevansa ”ekumeeninen kulttuurijärjestö” ja tehtävänsä olevan ”käydä arvokeskustelua kristillisen elämäntähtämyksen pohjalta”. Ekumeenisen neuvoston mukaan ekumenian tavoitteena on ”hajallaan elävän kristikunnan saattaminen keskinäiseen yhteyteen”.

Meillä uskonnottoman katsomuksen omaavilla ihmisillä ja uskonnottomien järjestöillä ei ole mitään uskontojen välistä dialogia ja yhteisymmärrystä vastaan sinänsä. Se on maailmassa varmasti hyvinkin tarpeellista, kun ajatellaan uskontojen kytkeytymistä moniin myös tällä hetkellä eri puolilla maailmaa vaivaaviin konflikteihin ja sotiin. Se on tarpeen Suomessakin, myös mahdollisten tulevien konfliktien ennaltaehkäisemiseksi. Silti juuri uskontojen

ja katsomusten yhteisymmärryksen ja harmonian viikkoa ei ole reilua kaapata vain uskontojen väliseen dialogiin tavalla, joka ei ole harmoninen suhteessa uskonnottomiin. Vapaa-ajattelijain liitto ja sen jäsenyhdistykset toimivat sen puolesta, että uskontojen ja katsomusten yhteisymmärryksen ja vuoropuhelun viikko toteutuu tavalla tai toisella kaikkien katsomusten välisenä jo vuonna 2014- ja sitten vielä ehompana vuonna 2015, monien eri järjestöjen ja yhdyskuntien keskinäisellä yhteistyöllä

asianmukaisesti valmistelemana. Tämä edellyttää myös uskonnottomien järjestöjen itsensä järjestämiä tilaisuuksia, joissa lähtökohtana on uskonnottomien ja uskonnollisten katsomusten välinen vuoropuhelu. Hyvänä aihepiirinä voisi

Uskonnottomien sulkeminen tapahtuman ulkopuolelle olisi märkä rätti vasten kasvoja.

olla esimerkiksi eettisen elämän edellytykset. Asian käsittely Fokuksen kutsujen tahojen kesken on tätä kirjoitettaessa vielä auki. Mainittakoon myönteisenä asiana, että pääkaupunkiseudulla toimivia maahanmuuttajajärjestöjä yhdistävän Moniheli ry:n tarkoituksena on järjestää lauantaina 1. helmikuuta 2014 kansalaistori ja paneelikeskustelu uskontojen ja katsomusten dialo-

Meillä ei ole tyhjää aukkoa päämme sisällä!

gin hengessä. Onkin hyvin tarpeellista ja ilahduttavaa, että tällainen moninainen avarakatseisuus toteutuu maahanmuuttajajärjestöjen piirissä.

Kirjeessämme katsoimme tarpeelliseksi huomauttaa uskonnollisten yhdyskuntien edustajille, että myös uskonnottomilla ihmisillä on katsomuksellisia ajatuksia ja tunteita. Meistä jokaisella on elämäntähtämyksen, maailmankuva, moraali, eettiset periaatteet, maailmankatsomus. Meillä ei ole tyhjää aukkoa päämme sisäl-

lä. Meillä on henkilökohtaisia ajatuksia, pohdintaa ja vastauksia aiheista ja kysymyksistä, joihin eri uskonnot tarjoavat erilaisia uskonnollisten oppien vastauksia. Tämä ei ole kuitenkaan uskonnottomia radikaalisti uskonnollisista ihmisistä erottava tekijä, koska viime kädessä myös uskonnollisilla ihmisillä on kysymys henkilökohtaisista ajatuksista. Uskonnottomat ihmiset kaipaavat henkistä ja sosiaalista tukea toisilta ihmisiltä ja yhteisöltä siinä missä uskonnolliset ihmiset kaipaavat sitä myös hengellisessä muodossa.

Kirjeessämme toimme huomioon otettavaksi myös sen, että uskonnottomien ihmisten määrä Suomessa on koko ajan kasvussa. Mihinkään uskonnolliseen yhdyskuntaan kuulumattomia on tänä vuonna jo yli 1 150 000 ihmistä eli 1,15 miljoonaa. Vaikka tässä joukossa voi olla myös uskonnollisesti ajattelevia ihmisiä, toisaalta on tärkeää huomata, että varsinkin ev.lut. kirkon jäsenissä on paljon myös uskonnottomasti tai katsomuksellisesti vastoin kirkon oppia ajattelevia.

Näin ollen Vapaa-ajattelijain sulkemisesta pois uskontojen ja katsomusten välisen yhteisymmärryksen viikon sisällöstä ei voi perustella sillä-

kään, että Vapaa-ajattelijain yhdistyksissä on tällä hetkellä alle 2000 jäsentä. Vapaa-ajattelijain jäseniä on enemmän kuin juutalaisia tai metodisteja. Edustettuun väestö- ja mielipideryhmään nähden pienempi jäsenmäärä on varsin yleistä järjestöissä, eiväthän kaikki seksuaalivähemmistöjen edustajakaan kuulu Setaan, kaikki luonnonsuojelutaloustalouteen tai kaikki veronmaksajat Veronmaksajiin. Kaikki uskonnottomatkaan eivät siis kuulu Vapaa-ajattelijoihin – ainakaan vielä.

TILAA VAPAA AJATTELIJA!

LUKIOIDEN KIRJASTOT SAAVAT LEHDEN

-50%

eli hintaan
12,50€
/ vuosikerta
kestotilauksena.

Tee tilaus osoitteessa
val@vapaa-ajattelijat.fi
TAI
Vapaa-ajattelijain Liitto ry
Neljäs linja 1
00530 Helsinki
p. 045 345 2365
TAI kuntasi
lehtitilaajan kautta.

Tunnustuksettoman kulttuurin, yhdenvertaisen kohtelun ja tasa-arvon, vakauksen ja omantunnon vapauden, humanismin, rationaalisuuden ja uskontoihin sitoutumattoman globaalin etiikan äänenkannattaja.

Julkaisija

Vapaa-ajattelijain Liitto ry
Fritänkarnas Förbund rf

Vapaa Ajatteliija on Kulttuuri-, mielipide- ja tiedelehtien liitto Kultti ry:n jäsen.

Kirjoittajien mielipiteet eivät välttämättä vastaa lehden tai julkaisijan kantaa.

Lehden tiedot

Painopaikka
Kirjapaino Lönnberg Print&Promo
Numero 4/2013
Painos 2700 kpl
ISSN 0355-8703
ISSN 2242-8992
Ilmestyy 4 numeroa vuodessa

Toimitus

Vastaava päätoimittaja
Petri Karisma

Toimitussihteeri
Suvi Auvinen

Toimituskunta
Lasse Pylkki pj, Suvi Auvinen,
Petri Karisma, Aimo Törmänen,
Esa Ylikoski

Ulkoasu ja taitto
Sauli Lehtinen

Kirjoittajalle, lukijalle
Kirjoitukset, mielipiteet, aiheitoivomukset ja kommentit toimituskunnalle alla olevaan osoitteeseen.

Mahdollisista kirjoituspalkkioista sovittava ennakolta.

Toimitus varaa oikeuden muokata ja lyhentää tekstejä.

Yhteydenotot
toimitusneuvosto@vapaa-ajattelijat.fi

Tilaukset, ilmoitukset, osoitteen muutokset

Tilaushinta	25 €/vuosi
Ilmoitukset	koko sivu 500 €
	puoli sivua 250 €
	1/4 sivua 125 €
	1/8 sivua 75 €

Tilaukset, ilmoitukset ja tilaajien osoitteen muutokset osoitteeseen:
Vapaa-ajattelijain Liitto ry
Neljäs linja 1
00530 Helsinki
p. 045 345 2365
val@vapaa-ajattelijat.fi

Jäsenyhdistysten henkilöjäsenet ilmoittavat osoitteenmuutokset ja muut jäsensiat omalle yhdistykselleen. Yhdistysten yhteystiedot lehden lopussa.

Seuraava numero

Ilmestyy maaliskuussa 2014.
Aineisto 15.1. mennessä osoitteeseen:
toimitusneuvosto@vapaa-ajattelijat.fi

Lehden arkisto

Lehden arkisto liiton sivustolla
www.vapaa-ajattelijat.fi/
lehden-arkisto

VAPAA-AJATTELIJAIN LIITTO RY FRITÄNKARNAS FÖRBUND RF

Neljäs linja 1, 00530 HELSINKI
<http://www.vapaa-ajattelijat.fi>
val@vapaa-ajattelijat.fi
p. 045 345 2365

Liike- ja yhteisötunnus 0221208-2
Yhdistysrekisterinumero 38101
Danske Bank FI1180001400085180
Nordea FI5612373000117835

Puheenjohtaja

Petri Karisma
petri.karisma@orvokki.net

Taloudenhoitaja
Jouni Vilkkä

Liittohallitus

Petri Karisma, puheenjohtaja
Marko Lakkala, varapj.
Esa Ylikoski, pääsihteeri
Heljä Pekkalin
Tapio Kortesaari
Mikko Mäkinen
Kari Pasanen
Arvid Saarinen
Aimo Törmänen